

Rüyalara Tevhitsel Görü ile Bakış ve Rüyalar ile Hikmette Çoklu Anlamlı Oluşa Genel Bakış

Gizil duran her olay ve olgu anlamlı kılınmayı bekler.

İnsanların gündelik hayatlarının büyük bir bölümünü kaplayan rüya ve rüya tabirleri konusu; bilim olarak her ne kadar psikolojinin ve oniroloji (rüya bilimi) konusu olsa da birçok dini öğretilerde rüyalar ve rüya tabirleri özel ders olarak görülür.

Rüyaların oluşumunun fizyolojik nedenleri, günümüz tıp biliminde geniş bir şekilde incelendiğinden dolayı, rüyaların fizyolojik olarak oluşum nedenlerini anlatmaktan daha çok nasıl anlamlı kılmamız gerektiğine bakacağız.

Her ne kadar tasavvuftan gelsem de tasavvuf referansı ile rüyaları nasıl anlamlı kılmamız gerektiğine bakmakla beraber, seyri sülukta bulunan saliklere ışık tutmak ve genel anlamda herkes için rüyalara dair gizli kalmış yönleri aşikâr etmek gerektiğini de düşünmekteyim. Rüyalarda yatan anlam ve değer gerçeği üzerinden olup bitmekte olanları hikmeti gereği ile çoklu anlamlılıkta nasıl anlamlı kılınabileceğine de tanık kılmak düşüncesindeyim. Tevhid adına belirtmek gerekir ise rüyalar üzerinden Tanrı'ya tanık olmak ve Tanrı'yı sahîh rüyalarda bulmanın mümkün olacağını ifade etmek istemekteyim.

**

İnsan, zihninin ve hafıza yeterliliğinin oluşması sürecinde, çevresiyle olan ilişkilerinde, doğasının zorunluluğunda potansiyel olarak kendinde bulduğu irade/ temel idealara içkin olarak tinin doğası gereğinde yaşar. Doğası gereği biyolojik gerekçeleri doğrultusunda iradede bulunur iken irade ile ilişkilerini belirli kılar. Değer üreten ve değer belirimleri ile tavır geliştirir iken çeşitli irade belirimlerinde değer varlığı olarak yaşar. Bireysel, töresel, ideolojik değer belirimleri ile iradeye içkin karakter ve kişilik gelişimi safhasında bulunur. Değer belirimlerine göre tavırda yaşar.

İnsan, Tanrı'nın Hakk sıfatı ve halk zemininde yaratılışını bulur. Yaratılış bulduğu yönleri ile insan, bu asıl belirimini evveli bulur iken varoluşunun zemini bulur. Aslı olarak bulduklarını, kendilerine yönelmiş olarak da bulur. Asılları; geçmiş, varoluşunun zemini ve geleceği olarak da önünde duran gerçeğidir. Asılları ile ilişkide ise asılları zemininde zamansal oluşta kendini gerçekleştirme olanağı edinir.

Bilerek veya bilmeyerek her an ilkelere/ ilkelerle devinen -yaşayan- insan, ilkelere devinişi esnasında Hakk sıfatı ve halk (doğaya ait) yönü ile yaratılış bulur iken asıl olan bu sıfat yönleri zemininde celal ve cemal karakter belirimlerinde karakterde yapısal olarak kazanarak görünüş bulur. Böyle olmak ile beraber insanın fitraten (yaratılışı gereği) esma tavırlarını karakter belirimleri olarak bulması da söz konusudur. İnsan tavırları gereği esma, celal ve cemal belirimlerini, Tanrı'nın öznel sıfatları oluşunda evrensel olmaları doğrultusunda varoluşunun gereğinde bulur. Bu bağlamda nedeni Tanrı iken edim ve üretim alanlarında ereğini de Tanrı'da bulur.

Celal ve cemal sıfatları ile karakterde yapısal olarak varlık bulan her insan; ya cemal sıfatına içkin olarak celal sıfatı önde ya da celal sıfatına içkin olarak cemal sıfatı önde karakter kazanır. Bu iki sıfat ussal olarak her ne kadar karşıt görünseler de öznelde karşıt değil, karakter beliriminde çeşitlenmedir. İnsan kendi varlığında bu iki sığata bağlı olarak nefsi natıkada (konuşan özne/ irade sahibi özne = Ben de diyebiliriz) kişilik belirimleri ile tavırda görünüş bulur.

Doğuşundan itibaren insanın arketipi olan evrenseller, insanın celal ve cemal sıfatları karakter beliriminde içerilirler iken varlık buluşunun temelini oluştururlar. Celal ve cemal sıfatları da insanın evrensellere iye, içkin ve evrensellerin potansiyel olarak içerilmesi zemininde insan oluşun ilk karakter evre belirimleridir. Her iki sıfat da hem potansiyellerin açık olmasının iki temel formasyonu hem de potansiyel olmaları doğrultusunda ilişkilerde değer belirimlerinin görünüş bulmasının da gereğidir. Evrensel belirim olarak da insan olmanın gereğidirler ve Tanrı varlığı sıfatlarıdır.

İnsan varlık olarak; Hakk-halk, celal-cemal belirimlerinde evrensel ilkelere iye bilerek veya bilmeyerek ilkesel oluşta yaşar. Ayrıca temel irade belirimleri ile değer üreten iken temel idealar ile ideaların yargısal oluşu nedeni ile değer üretmeyi fitratı gereği bulur. Edindiği değerler içkinliğinde zihninde ayanı sabitelerin -yani asıllar olan meleklerin- surete gelişini bulur. Kelimeler, rakamlar ve imgelerin aracılığıyla, biyolojik yeterlilikte bellek edinebilme özelliği gösterir. Geçmiş, gün ve gelecek belirimlerinde, bilincin üç zamanlı oluşta işlevsel oluşu ile beraber, öznel olarak varoluşunun zeminini edinir. Us belirimleri ve değer belirimlerine göre bilinçte kıyas etme, değerlendirme ile beraber anlam ve değer varlığı olarak seyir eder. Bu seyrin kendisinde anlam ve değer belirimleri doğrultusunda ilişkilerde hak ve had belirimleri ile beraber bilinç yapısal olarak kazanır.

İnsan, nefsi emmâresi -biyolojik sebep gerekçeleri- sebebiyle tekbencidir. Toplumsal yaşamda anlam ve değer belirimlerini içselleştirdiği doğrultuda, ilişkilerinde hak ve had belirimleri ile beraber terbiye oluşta, tekbencilige aşkın yaşamayı öğrenir. Tekbenci oluş, nefsi emmare -biyolojik sebep gerekçeler- sebebiyle edinilir iken, her terbiye biçiminde görülen yasaklar doğrultusunda bilinçte, değer yargısal oluş nedeni ile üst ve alt bilinç belirimleri görünüş bulur. İnsanın tekbenci oluşu ve toplum içi ilişkilerde tekbencilliğini aşmak zorunda kalması, bilinç dışı kılmak zorunda kaldıkları ve meşru kılınmış olan değer yargıları doğrultusunda, karşıt irade belirimlerine göre çatışkılı bir iç dünyada kendisini bulmasına sebep olur. Eylemde hakiki olarak ilkenin duygusunda yaşanması ile ahlak sahibi oluşta da çatışkıyı aşma olanağı edinilir. Toplumsal ilişkilerde meşru olana zorlanmak ve alışmak sonucunda da çatışkı, kısmen de olsa aşılır.

Değer belirimi olarak eylem, toplumda meşru olmadığı biçimde görünüş bulmakta ve vicdanda rahatsız kılmakta ise insan çatışkıyı vicdanı gereği ile bulur. Us, temel ilkeler olan idealar ile vicdan düzeyinde biçim kazanmamış ise haz, arzu ve menfaat kişilik belirimleri ile nefsi emmare, çatışkının ana kaynağı olur. İlkeli yaşam ile hukukun ve ahlakın tesis edilmesi ile de nefsi emmareye göre yaşamın aşılması gerekir. Toplumsal yaşam insanı hukuk arayışına ve ahlaklı oluşa zorlar.

Toplumsal yaşamda çoklu ilişkilerde değer yargıları ile insan, kültür varlığı olarak kendini bulur. Kültürde anlam ve değer dünyası, öznelde kurulur iken hak ve had belirimleri ile bilinç dışı kılınanlar üzerinden bilinçli oluş ve bilinçaltı da şekillenir. Görünen dünyanın dilde, anlam ve değer kazanması, ortak değer alanı olarak kültürde yorumlanır iken insan öznesinin kültür varlığı olarak görünüş bulması söz konusu olur. Kültürde anlam ve değer bilinçaltını şekillendirir iken bilinçte insan, ilişkilerde olması gerekene göre kendini sınırlayarak yaşamak zorunda bulur.

Bilinçaltının kendisinde insan; içgüdü ve sezgi ile ben oluşunu -kendilik bilincini- korur, anlam ve değer bağıntısında da bilinçli oluşunda kendini gerçekleştirmenin yollarını arar. İdealar gereği temel irade belirimlerinin değer yargısal oluşu zemininde, varlık bulunduğu toplumun dili, mitleri, sanatı ve değerlerini içerecek biçimde bilinçaltı şekillenir iken bilinçli oluş da bunlar ile görünüşe taşınır. Anlam ve değer yargıları ile insan, ilişkilerinde bilinçli oluşu görünüşe taşır. Kendilik nefsi natıka olarak bulunur iken anlam ve değer yargısı olarak eylem, kendiliğin bilinçli oluşta görünüşe taşınmasıdır.

Nefsi natıka; haz, anlam, duygu, inanç, yargı, niyet, eylem vb. içeriklerde, nesnelere üzerinden kendiliğın yaşanmasında seyir eder. Önemli olan ise nesnelere bağılı olmaktan daha çok ilkeler ile nesnelere aşkın oluştta insanın kendini gerçekleştirmesidir.

İnsan, anlam ve değer edinimi ile kendilik bilincinde zenginleşen varlıksal oluşa haizdir. Değer yargıları, insanın karakter ve kişilik belirimlerinin de aracıdır. Her türlü anlam-değer belirimi, dil ve görselde karşılık gördüğü duruma göre bilinçte işlevseldir ayrıca idealar içeriğinde bilinçli oluşun gereğı olarak kodlanırlar.

Anlam arayışı ve değer yargısı belirimleri ile insan kültürde kendini mitlerde bulur. Mitler, değerleri taşıyıcı anlatılardır. Kültür mitler ile biçim kazanmış değer alanıdır. Kültürde her değerın bir hikâyesi var ise kültürün mitler ile biçimlenmiş olduğunu belirtmekte fayda vardır. Kültür içinde aile ise çocuklar için ebeveynlerinin mit olduğu alan olarak değerleri edinmenin ilk yurdudur. En basit toplum belirimi olan aile ile düşünöldüğünde mit, ortak yaşamın değer olgusudur. İnsanın bilinçaltı yapısallığında işlevsel oluşu, büyük ölçüde mitler ile değerlerin edinilmesinde edinilir. Değerler, hikâyeleri ile toplumsal yaşamda mit olma özelliğı kazanırlar. Her toplum, mitlerinde saklı duran değerleri özömsediğı ölçüde halk olma özelliğini bulmaya başlar.

İnsanın bilinçaltı ve bilinçli oluş seyirleri, aslında madalyonun iki yüzü misali gibi bir bütünün parçasıdır. Birbirine içkin, bir birine iye olarak, bilinçte, bilincin kendi unsurları olarak birbirilerini beslerler. Her türlü değer üretiminde değerler; kültür, medeniyet oluşumunda ve mit, sanat, dil vb. yüklemde formasyon kazanır iken insan bilinci değerler alanı olarak biçim kazanır. Dilde, anlam vurgusuna göre deyim, atasözü, kinaye, teşbih, misal, argo, küfür vb. belirimler, değerın içerildiğı yüklem olarak görünüş bulurlar. Bilinç her düzeyde dil ile biçimlenmeyi anlam ve değer belirimleri ile bulur. Bu, rüyaları anlamlı kılmak için de önemlidir.

Değerler inanç alanı olduğu içindir ki öznel olarak aidiyet ve sorumluluk idraki edinilmesi ile beraber insanın tinsel oluşunun görünüşe gelmesidir. İnsanın tinsel oluşunda değerler, insan bilincinin sibernetik düzeyde işlevsel olmasının da aracı olurlar. Her değer, erek belirimi olarak bilinçte kodlanır iken ereğe bağılı nedenlerin belirli kılındığı bilinç işlevinde yerini alır. Yargısal oluşu barındırır iken yorum düzeyinde bakışım kazanmanın da nedeni olurlar.

İnsan, yaşadığı toplumun tarihsel varoluş sürecine kültür ve medeniyet içinde değer edinimi ile eklemlenir. Değer varlığı olarak kendini ait hissettiğı toplumda sorumluluklarını yerine getirmesi ile birey olarak görünüş bulur. Değerler, birey oluşun belirleyenidirler. Toplumsal oluşun gereğıdirler.

Toplumlarda ve toplum bireyleri olan insanlarda değerlerin değışken oluğu, zaman içinde değışen mitler ile oluğan yeni kùltür ve medeniyetlere tanık kılar. Her kùltür ve medeniyet içinde oluğturulan ise görünen dũnyanın nesnel oluğuna ağkın öznel oluğta ortak bir rũyanın oluğturulmasıdır.

İnsanların ortak rũya oluğturur iken özellikle görsel, tavrısal ve dil düzeyinde değer yargısı belirimleri oluğturması rũyaları anlamlı kılmak için önemlidir. Dilin anlam, değer, yargı, inanç, duygu vb. yüklemelerinde insanın anlayışını oluğturmaları, rũya çözümlemesi adına önemlidir. Rũyalarda geçen kelimeler ve kelimelerin içerdığı anlamların aslı olan meleğine bağlı olarak biçim kazanması/ surete gelmesi, imge olarak öznelde canlı kılınmasıdır. Buna örnek olarak dilin kendisinde uçmak kelimesi; fiziksel boyutta bir anlam taşıırken, halk arasında psikolojik olarak insanın mutlu ve coğkun olması durumunu veya uyuğturucu kullanan bir insanın hâlini anlamlandırmak adına kullanıldığı görülür. Kelimelere farklı anlamlar yüklemek, nesnel düzeyde gerçekteşeni değer yargısı ile farklı bir biçimde -çok anlamlılıkta- anlamlı kılmaktır.

İnsan söz konusu ise hiçbir şey olduğu gibi görülemez. Değer varlığı olarak insan, çağrışım yapanları birbiri ile yorumlamayı, dũşüncede hesaplı/ tutumlu oluğunda, en kısa yoldan yapar. Yaşamın her alanında da böylesi bir yaklaşım ile değer dũnyasını, yorumlayıcı oluğu ile zenginleştirir. Çağrışım yapanların örtüştürülmesi ile dũşüncede hesaplı/ ekonomik olunması ve verimliliğin kolaylaştırılması, rũyalara kadar sirayet eder. Rũyalarda duyulan veya görülen her kelime ve görsel, değer belirimi olarak hesaplı oluğta dũşüncenin bir ürünü olması ile de değerdendirilmelidir.

Rũya; anlatılmak istenenin, asıllarda, kùltürde, doğada vb. olanların görsel ve işitsel düzeyde en basit ve kolay yöntemde eşleştirilmesi ile yaşamsal olarak duyumsatılmasıdır. Dikkat edilecek olunursa eğer anlatılmak istenene bağlı olarak yaşanılan, gerçeklik uygulamasıdır. Çözümlemesinde ise deneyime ve bulunca bağlı olarak insanın dũşünsel gelişimine katkı sağlar.

Meleklerin içerik olarak yüklendikleri anlam ve değere göre de gölgeleri mahiyetinde bulunan yaşanmakta olan her olay ve olgu, aslı olan içeriğine bağlı olarak da anlamlı kılınabilir. Kâinata gerçekteşen olay ve olgular, anlam ve değer belirimlerine göre yorumlanır iken dilde ve kùltürde karşılık gördükleri duruma göre anlam kazanırlar. Bu durumda rũyalarda da karşılıkları olan rũya nesnelere olma özelliği gösterirler. Böylece gölgelerinden referans ile anlam ve değere ulaşılan her melek/ asıl, rũyada gerçek anlam ve değerde görülmeye

olanaklı olan olur. Böylece rüyalar, asıllar ile buluşmanın, sahîh rüya gibi durumlarda ise Tanrı ile de buluşmanın adresidir.

İnsanda oluşan anlam, değer, duygu dünyası, kâinattaki durum (hâl) lisanı ile bire bir örtüşen anlam ve değer yüklemeleri taşır. Bunun dilde de karşılıkları oluşur. İçinde bulunulan doğa şartları ve doğa nesnelere ile gerçekleşen ilişki belirimleri ayrıca toplumsal oluşta edinilen anlam ve değer belirimlerine göre her milletin kendine özgü lisanında rüyalarda, asıllar ile bağlantı kuracağı anlam yüklemeleri mevcuttur. Aslında: Tilki kurnazlığı ve çevikliğe, ayı kabalığa, kaba güce ve uyanık oluşa işaret eder iken birçok kültürde de aynı anlamı taşıyacak biçimde tipolojik bir olgu olarak okunur.

Günümüzün bilimsel dünyasında -genel kanı/ kabul de diyebileceğimiz doğrultuda- rüyalar, nörobiyolojik zeminde rastgele gerçekleşen elektrik verilerin sonucunda görülen olgular olarak kabul görülseler de insanın rüyaları böyle değerlendirmedeği kesindir. İnsanlık tarihi boyunca rüyalar, tanrısal görümler olarak insanın ulûhiyet ile buluştuğu bir alan olarak anlamlı kılınmaya çalışılmıştır. Rüya, mesaj yüklü görü veya duyum olduğunda, değer belirimi ile anlamı peşinde koşulan olmuştur.

Rüyaların olgusal oluşunu anlamak adına, rüyaların fizyolojik oluşumu değil de, tinsel nedenselliği üzerinden inceleme yapılırsa eğer rüyayı yaşayan kişinin karakteri, kişiliği, içinde yaşadığı toplumun kültürü ve kültüründe oluşan değer yargılarını da barındırdığı görülür. Bu sebepten dolayı, rüyalar incelenirken, rüyayı gören kişinin yaşadığı toplumun kültürü, yüklemelerine bağlı olarak dili, mitleri, medeniyet algıları vb. değer yargı belirimlerine dikkat etmek gerekir.

Belirtmek gerekir ki Tanrı, rüyalar üzerinden varlık tavırlarında olarak melekûtun/ asılların anlam ve değer içeriğine göre zihnin rüya durumundaki faaliyetlerinde oluşan formasyonlar üzerinden kendi varlığını rüyalarda da açar ve beyan eder.

Sahîh rüya ve istihareye yatmak olguları üzerinden düşünülduğünde, rüyaların Tanrı ile iletişim kurmanın bir vasıtası olduğu da görülür. İletişim düzeyinde rüya, Tanrı varlığının rüya nesnelere üzerinden rüya görene hem kendiliğe dair ayna tutması hem olacağı dair mesaj vermesi hem sahîh rüyalar ile imanın artması ve yaşam sevinci bulunması vb. durumlarda kendiliğini de Kelim, Habir, Halim vb. esma tavırları ile görünüşe taşımasının da vasıtasıdır. Bu bağlamda rüya, tevhidin de ilgi alanına dâhildir.

Toplumdaki değer yargılarının ve değer yargılarını oluşturan olgulara yaklaşımların değişimleri, koşullara göre değişen olguların insanda oluşturduğu imgeler ve imgelerin içerdiği değer ve anlamlarında değiştiği düşünülürse eğer rüya yorumlarının, zaman içinde değişmesi de söz konusu olur. Böyle olsa da rüya görselinde görülen olgunun aslında yüklü olduğu anlamın değişmemesi durumunda, anlam ve değer beliriminde kalıcı olduğu görülür. Bu durum rüyalarda ortak lisan edinimi için de önemlidir.

**

İnsanın, beyinde (kürsiyi âlâ) frekans aralıklarına bağlı olarak oluşan duyum ve görsellere göre rüya görmesi, enerji düzeyinde bilginin dolaşıklıkta olması ile beraber bilinçaltı kodlarının kullanılması doğrultusunda da görülür. İnsan olarak âlemler ile bütünlük içinde bulunduğumuz düşünülürse eğer rüyalar, farklı âlemlere açılan kapımızdır.

İnsan, çeşitlilikte fitratını bulduğu için olsa gerek ki rüya görmesinden daha çok rüyada içerik olarak ne gördüğüne etki eden birçok nedeni de kendinde barındırır. Nefsi emmare, süfliler (mikrobiyata), organların sağlık durumu vb. birçok etken rüyaya etkir.

İnsanın nefsi emmaresine bağlı olarak derin uykuda iken bilinç dışı kılınmış olanlara bağlı gördüğü rüyalara eskiler, nefsanî rüyalar demişlerdir. Biyolojik sebep gerekçelerin, temel ihtiyaçların, aşırı derecede arzu edilenlerin, hayalde beslenen ve gerçekte karşılığı olmayanların rüyada görülmesi, rüyayı gören kişinin kişiliğine ve karakterine dair bilgiler de içerir. Bu rüyalar, bilinçaltına atılmış olanların harmanlanması ile de görünüş bulur. Böylesi rüyalar aşırı odaklanmalar sonucunda iradeye bağlı olarak görünebilir, bilinçaltı bilgilerin harmanlanması sonucunda da gayri iradi olarak da görülebilir. Hiç kuşku yoktur ki her iki durumda da rüyanın kendisinde insan için rüyada olduğuna dair bilinçlilik söz konusu olmaz. Olsa dâhi rüya alanında özgür iradeden bahsedilmez. Bu anlamda böylesi rüyalar, bilinçdışı kılınmışların bilinçaltı belirimleri olarak gün yüzüne çıkanlardır.

Görü, içinde bulunulan olarak yaşamaya mecbur kılınandır. Her görü geçmişin izlerini taşır iken içinde yaşanılan anda gerçekleşir ve yarının habercisi olma özelliğinde bulunması nedeni ile de üç zamanlı oluşu kendinde barındırır. Böyle olsa da rüya diline tam anlamı ile vakıf olma yok ise nefsanî rüyalardan yarına/ geleceğe dair mesaj çıkarılması zordur.

İnsan; nefsanî rüyalar haricinde, hak olan değerler ve anlayış üzeri şiddetli irade etme hallerinde olarak rüya görüyorsa eğer bu tür rüyalara sahih rüyalar denir. Sahih rüyalarda ise

rüyayı sahih kılan en önemli özellik, gelecek bilgisini net bir biçimde taşıyor olmasıdır. Gerçekleştiğinde, karşılıkları görüldüğünde ise sahih olduğu anlaşılan rüyalarır.

İster nefsanî rüya olsun, ister sahih rüya olsun her ikisinde de insanın şiddetli irade etme ve duygu hâllerinde bulunarak bilinçaltını etkileyişi ve bu etkileyişiyle beraber rüya görmesi söz konusu olabilir. Gayri iradi olarak da nefsanî veya sahih rüya görülebilir. Her iki rüya görme düzeyinde de bilinçaltının sağaltılması söz konusu olur. Nefsanî rüyalar ile bastırılan haz, duygu ve iradeler gerçekleşir iken sahih rüyalarla da hedef odaklı yaşar iken motivasyon kaynağı olması nedeni ile bilinçaltının sağaltımı söz konusudur.

Görülen rüyalara bağılı olarak bir insanın kişiliğinin temel karakteristik özelliklerini rahatlıkla çözümlerabiliriz. Görülenlere bağılı olarak insanda ihtiyaç, karakter, kişilik, meleke vb. düzeyinde eksik olanın ne olduğuna da tanık olabiliriz. İnsan, kendi varlığının karakteristik olan özelliklerini rüyalarında barındırır. Bu sebepten dolayı rüyalar, rüyayı görenin bütün varlık sıfatlarını işaret eder iken rüyayı göreni ele verir. Bundan olsa gerek ki rüyalara, muhbiri sadık da diyenler olmuştur.

Nefsanî rüyalar, insanın derin uyku esnasında gördüğü rüyalara dâhildir. Sahi rüyalar ise derin uyku esnasında görüne bilindiği gibi seyri sülûk esnasında salıkların, arınma süreçlerinde ve arınma sürecinden sonra da görmeye devam ettiği, mesaj yüklü rüyalarır. Bir salikin kabul edilip edilmediği, hangi makamda bulunup bulunmadığı, bilgi edinme yöntemi olarak rüya görüp görmediği rüyalarında açık olur.

Salikin gelişim durumuna göre rüyalar, derin uyku, berzah, murakabe ve yakaza durumlarında iken görülebilir. Her durumda da rüya gören için mesaj alması şarttır.

Berzah seyrinde; derin uykudan uyanmadan önce, vücut uykuda, lâkin uykuda olan vücutta bilinçli olunur iken uyku ile uyanıklık arasında seyir edilir. İç ses, ya da iç görü düzeyinde rüyalar görülür.

Murakabe seyrinde de -seyri sülûk esnasında Tanrı nuruyla nurlandığından sebebiyet, Tanrı nurunun Basar ve Semi esmalarının asli olma durumunda tecelli etmesi ile- derin uykuya dalmadan önce, irade edilene bağılı olarak bilinçli, yarı bilinçli ya da kısmen bilinçli iken ses ve görü düzeyinde açılımların olduğuna tanık olunur.

Berzaha genelde şuurlu olursa da görümler ve duyumlar gayri iradi olarak deneyimlenir. Murakabede ise bilinçli oluş kısmi olsa da görümler ve duyumlar iradeye bağılı olarak

deneyimlenir. Görmek, duymak istenen ne ise bu doğrultuda görü ve ses duyulması mümkün olur.

Yakazada ise bilinçte uyanık olmak söz konusudur. Yakazada olanın iradesine bağlı olarak iç görü ve duyumda veya dış görü ve duyumda deneyimlerde bulunması mümkündür. Görmek ve duyulmak istenen ne ise görülebileceği ve duyulabileceği gibi uyanık bulunduğu hâlde gayri iradi olarak da gösterilen veya duyurulan ne ise deneyimlenebilir.

Yakaza seyrinde deneyimlenenlerin halüsinasyonlar (sanrılar) ile karıştırılmaması yerinde olur. Çünkü halüsinasyonlar, kişilerin bilinçsizce gördükleri veya duydukları, gördüğünü veya duyduğunu zannetmesi ile alakadardır. Yakazada ise bilinçli oluş yitirilmeden görü ve duyum gerçekleşir. Gayri iradi olarak görülen veya duyulanlar ise bilinçli oluşta değerlendirilir ve gerçekliliğinde şüphe etmeden deneyimlenir.

Yakazayı anlamak adına Hz. Nebinin miraçtan sonra Mescidi Aksa'yı o kadar uzak mesafede olmasına rağmen birebir karşısında görerek Mescidi Aksa'nın özelliklerini beyan edişini ve birçok evliyanın yakaza seyirlerini işaret edebiliriz.

Seyri sülûk esnasında bazı pirlere Tanrı varlığının bir lütfu olarak Tanrı taliplerinin veya seyri sülûkda bulunmayan insanların rüyalarını telepatik yeterlilikleri ile etkiledikleri bilindiktir. Ayrıca rüyalar, seyir seferde bilgi edinme yöntemi olarak da kullanılır. Yani ders almak, rüyalarda dâhi devam eder. Devam etmesi de gerekir.

Pirlerin tasarrufunda insanın gördüğü rüyaları etkileyişleri derin uyku esnasında olduğu gibi berzah, murakabe ve yakaza seyirlerinde de olabilir. Ayrıca bazı pirlere, Tanrı varlığının bir lütfu olarak, gündüz gibi uyanıkmişçasına derin uyku esnasında rüyalarda ders verdiği olur. Bazı pirlere ise murakabe esnasında tasarrufta, zihinde aslına bağlı olarak oluşturdukları suretler aracılığıyla âlemde zuhur edecek olaylara sebep olabileceği de bilindiktir. Düşüncede, hayalde olanı gerçekleştirmek, materyalize ederek görünüşe taşımak, aslından referans ile dış dünyada gerçekliliği olan olguya dokunmaktır.

Sahih rüya gören kişilerin istişare için rüyaya -istihareye- yattıkları da bilindiktir. İslam'da rüya rastgele görü olmaktan daha çok Tanrı ile iletişim kurmanın/ konuşmanın bir aracıdır.

Tasavvufta, sahif rüya dersi ile Tanrı'dan ilmi ledün edinileceği gibi Tanrı'ya muhabbetin şiddetine göre O'nun varlık bilgisinden yana ders görüleceği de bilindiktir. Bir hadisi şerifte; "Sahif rüya vahyin kırk altıda biridir" denilmiştir. Muhammed Mustafa efendimiz, vahyin kendisinden sonra sahif rüyalarda devam edeceğini işaret etmiştir. Bu ümmetin büyük

mürşitlerinin sahih rüyalarda gelen vahiyler aracılığıyla irşatta buldukları da gerçek bir hadisedir. Tasavvuf öğretisinde, ehli tevhidin rüyalardan murad ettiği asıl gaye; rüyalarda, Tanrı varlığı hakikatinden yana bilgilenmekten başka bir şey değildir.

Bazı büyük veliler murakabe seyirlerinde asıllara (melekûta/ ayanı sabitelere) bağılı olarak her türlü dilediği bilgiden yana bilgi edinme olanağına sahiptir. Tasavvuf diliyle söylersek eğer yersel ve göksel bilgi, geçmişin, şu anın ve gelecekte tezahür edecek olanların bilgisi murakabe yeterliliği olanlar için edinilebilecek olandır. Kadim bilgelik, veliler tarihinde buna örnek teşkil edecek birçok kişi ve olaya tanık olunmuştur. Gaybi olanı bilmek Tanrı'ya mahsustur ama O'nun diledikleri de takdir edildiği kadarı ile gaybi bilmekten yana Tanrı'dan nasiplidir. Bu, ayet ile hükme bağlanmış olan bir gerçektir.

Böylesi veliler murakabe, berzah veya yakaza seyri esnasında insanlığın geneli tarafından bilinmeyen birçok şeye tanık olabilir. Tanrı lütfu olarak keşiflerde seyir edebilir. Bilinçte, zihinde oluşan suretler üzerinden iç ses ve iç görüde seyir ederken aslına bağılı görü ve duyumlarda bulunurlar. Aslına bağılı görü ve duyumlar oluştuğunda ise düşünce alanı bütün olanakları ile kavil âlemi olarak formasyon gösterir.

Birçok ehli tevhid ise zihinde oluşan suretler sebebiyle zihne hayâl sultanı demişlerdir. Hayâl sultanı düzeyinde zihin, kendi alanında oluşan suretler ve ses belirimleri ile kavil âlemidir. Kavil âlemi, Tanrı nurunun sıfat belirimleri ile görünüş bulan melekûtun/ asılların ve gölgeleri olan görüngülerin bütünlüğünde görünüş bulmasına verilen isim olsa da zihinde de karşılığı olan âlemdir. Nur ile dirimsel kılınan, canlandırılan görü ve duyumların özde, sıfat belirimlerinde tanrısal oluşa haiz olması nedeni ile de Tanrı'ya yakınlık bulunacak bir adrestir.

Zihin, nefsi emmare ile dış dünyaya açılan ve duyumlar ile de dış dünyanın değerlendirildiği, bilincin işlevsel oluşunda görünüş bulan melekedir. İç dünyaya veya dış dünyaya açılım sağlayan bir makas gibi olsa da bir nevi gökler ve yerlerin, Tanrı ile kullarının buluşma alanıdır.

Sahih rüyalarda alınan vahiyler umumiyeti değil, göreni bağlar. Kişinin ferdiyetine mahsustur. İrşat özelliği barındırır. Tanrı'nın kuluna konuşması düzeyinde görülen hatırlar da sahih rüyalara dâhildir. Sahih rüyalar ile dikkat edilmesi gereken bir durumda, hakikate rüyalarda tanık isek duyumlar düzeyinde yaşadığımız şu dünyanın ne kadar gerçektir. Her merteye kendi alanına bağılı olarak gerçekliğini varoluşunda bulur. Bu durumda rüyada veya duyumlar zemininde bilinçli oluşta farklı iki gerçekliliğin deneyimlendiğini söyleyebiliriz.

Sahih rüyalarda insan, dinlediği kıssa ve menkıbelerde duyduğu birçok veliyullahı, asıl suretleriyle görebilir. Bu hadise dâhi insanın daha önce hiç görmediği velileri görmesi sebebiyle, zihinde oluşan suretlerin, asıllarına bağlı olarak oluşturulduklarını açık eder. Geleceğin görülmesi, asılların gerçek suretleri ile görülmesi, rüya görenin kişilik ve karakter belirimleri ile açık olması vb. de rüyaların bilincin bir gerçeği olduğuna tanık kılar. Tanrı'nın ayet/ delil belirimi olarak da tevhidin nesnesi kılar.

**

Rüyalar, geçmişin izleri, geleceğin mesajı olarak anda yaşanan ve üç zamanlı oluşta bengisel oluşa haizdirler. Geçmiş asıllar, doğada olanlar ve dünyaya geliş ile beraber her yaşanan ise rüyada Tanrı'nın kulu ile konuşmasının nesnesi olur. Rüya bir nevi kulun kendisine ayna bir taraftan da doğru okunduğunda Tanrı'ya tanık olmanın aracıdır. Gelecek rüyada görülmeye olanaklı olan ise geleceği gören için rüya, ders almaya duyarlı olacağı olgudur. Rüya Tanrı ile bağlantı kurmanın gereği olarak sorulana/ sorunlara cevap bulma alanı ise bilgi edinme vasıtası olarak da kullanılandır.

Rüyalar ile insanın geleceğinin, aşikâr veya sembolik düzeyde işaret edilerek beyan edildiği Kur'an'da net bir biçimde işaret edilir. Yusuf kıssasında buna tanık olabiliriz. Rüyaların motivasyon aracı olarak kullanılmasına da Hazreti Muhammed Mustafa'nın düşmanı az görmesi rüyasında tanık olabiliriz.

Derler ki rüya anlatılır iken tabir edilir. Rüyayı gören, rüya dilini bilen rüya tabircisine anlatır iken de kendi rüyasını rüyanın dili gereği tabir eder. Rüya anlatılır iken rüyayı görenin anlatımında tabir edilmiş olur. Bunu fark etmek ise rüya dilini asıllara bağlı olarak hakiki düzeyde edinmek ile mümkündür. Böylesi durumda dâhi rüya, içerdği anlam dâhilinde, anda yaşamsal olarak görünüş bulur.

Rüya mumun ışığı gibi istendiği yere taşınabilir olma özelliğine sahiptir. Bu neden ile ehline anlatılmasında fayda vardır. Bir olgunun bir değil, birçok gerçeği barındırması nedeni ile rüyalar da izafi düzeyde anlamlı kılınabilir. Kimisi geçmişte yaşananların takipçisi olarak rüyaları yorumlar. Kimisi, mitlerde karşılığı olan arketiplere bağlı olarak karakter ve kişilik çözümleyicisi olma durumunda rüyaları yorumlar. Kimisi geleceği okumakta maharetlidir. Kimisi rüya görenin mertebeye olarak nerede olduğu, hangi mertebeye doğru gittiğini görerek rüyayı ders mahiyetinde yorumlayabilir. Bu doğrultuda kimisi de rüya kendiliğe ayna olduğu içindir ki kendiliğini tanımanın aynası olarak yorumlanır.

**

Rüyalar, el Batın esmasının tecellisi olarak insanın bilincinde belirirler. Lâkin batın olanın zahire devinmesi zorunluluğu sebebi ile rüyaların, rüyayı görenin kendi varlığı üzerinden toplum ve kâinat ile olan ilişkilerinde, içerdikleri anlam doğrultusunda zahirde karşılıklarının görülmesi gerekir. Bu durumda rüya, anlam gerçeğine bağlı olarak rüya tabir edene anlatılırsa eğer olacağı göre daha doğru biçimde tabir edilmesi olanağına sahip olur.

Ayrıca rüyalar; rüyayı görenin Tanrı varlığında seyir ettiği varlık sıfatına işaret edebildiği gibi seyri sülükte bulunan talibinin, Tanrı varlığına yakınlık bulduğu veya bulacağı makamların müjdecisi de olabilir. Her türlü durumda rüyalar, Tanrı'nın Habir, Kelim, Basir, Semi, vb. esmasına bağlı olarak görülmektedir. Rüyada ise Azim, Vedud, Veli vb. birçok esma tavrı ile karşılaşılabilir.

Rüyalar her insan tarafından genel olarak aynı prensipler doğrultusunda görülür. Rüyaların genel prensibi olarak bilinçte beliren iç görü ve iç sesleri rahatlıkla anlamlandırmak için rüyalarda görülenleri suret ve ses düzeyinde buldukları farklı anlam içerikleri ile anlamlı kılmak gerekir.

Rüyalarda elbiseler genel olarak insanın duygusunda beliren ruhsal veya bedene ait hâllerini anlamlı kılarlar. Elbiseler, insanın kendi varlığının bir örtüsü olduğu gibi insanın kendi içsel varlığının dışa yansıması olarak dışlaşmasıdır. Bu sebepten dolayı elbiseler insanın bedensel ve psikolojik hallerine işaret eder.

Örnek olarak; kısa kollu bir elbise, insanın bulunduğu psikolojik halin uzun sürmeyeceğine, uzun kollu bir elbise ise o halin devamlı olduğuna işaret eder. El, gönlün uzantısı olduğu içindir ki rüyalarda anlam olarak uzun kollu ve kısa kollu elbisenin anlamlandırılmasının da referans noktası olur. Ayrıca, insanda göğüs bölgesi, iç dünyasına işaret eder. İnsanın iç dünyasında ruh hâlinde bulacağı cennet veya cehennemde olup olmadığı dâhi giydiği görülen elbiseden anlaşılabilir.

Kısa pantolon ve etek giyinmek ise; ayakların kendisi dünyevi oluşa işaret ettiği içindir ki dünyevi işler ve yönelimlerde ne durumda olduğunu gösterir. Eğer elbiseler belden aşağı uzanmakta ise iç dünyada yaşananların dış dünyada görünecek kadar etkili olduğuna ve dış dünyada da fark edileceğine işaret eder. İnsanın başına taktığı şapka, bere vb. gibi elbiseler ise bu elbiselerin koruyucu ve takı olması özelliği nedeni ile bilinçte kodlanmasından dolayı, insanın takındığı bir tavır ile kendinde olanı açık ettiğine veya kendinde olanı saklamaya

çalıştığına işaret eder. Takınılan nesnenin ne olduğuna bağlı olarak da kişinin hangi aşamada veya hangi alana mensup olduğu belirlenebilir.

Rüyada İnsanın göbeğini açık bırakan elbise giydiğini görmesi, göbeğin bağlı oluşa işaret etmesi nedeni ile bağlılık kurmaya müsait olduğu anlamını taşır. Bu bağlamda göbeği açık olan kişinin ya evli olmadığına, ya da kişi evliyse eğer evli olduğu kişiyle gönül bağının bitmiş olabileceğine de işaret edebilir. Kişi eşini kendine dönük olarak ayakta böyle görmekte ise eşi ile beraber olmayı beklediğine/ özlediğine işaret eder. Eğer insan göbeğini kapatan elbise giyiniyor ise eğer, bu rüya o kişinin beraberlik arzusunda yönelimlerinin olmadığını gösterir.

Rüyada kişi; iç elbiseleri veya şeffaf bir elbise giyiniyor ise bu, o kişinin duygu ve düşüncelerinin birebir görüleceği anlamını taşır. Kişinin tavırları net bir biçimde kişinin iç dünyasının aynası olur. Çünkü şeffaf elbise ve iç elbise derken dahi, şeffaf ve iç kelimelerinin yüklendiği anlam içeriğince bilinçaltında yer edinmeleri söz konusudur.

Kalın elbiseler ise insanın dışarıdaki zahmetlerden korunmasına işaret ederken, bir taraftan da bu korunmanın sevgi, hayâ, edep vb. gibi duygu belirimlerinde gerçekleşeceğine işaret eder. Ayrıca bu duygular ile şerden yana korunacağına da işaret eder. Elbise kirli ise iç dünyada yüklenen şerre dair bir kirliliğin olduğu akla ilk gelmesi gerekendir.

Rüyada kişinin giydiği elbiseler hangi tür elbise olursa olsun, renkleri itibarı ile de kişinin bedensel ve psikolojik durumunu işaret ederler. Rüya dilinde renk ve biçim, anlam ve değer içeriğine haiz karakter belirimleridir.

Rüyada kırmızı elbise giyinen bir kişi; kırmızı rengin zahmetlere ve hayatta yenilenmeye işaret etmesi nedeni ile kırmızı giyen kişinin ya psikolojik bir rahatsızlığı, ya da bedensel bir rahatsızlığı olduğuna işaret eder. Kırmızı rengin koyuluk ve açıklık durumuna göre de kişideki rahatsızlığın, elbise koyu renkte ise ağır, açık renkte ise daha hafif bir rahatsızlık olduğunu gösterir. Böyle olsa da kırmızı yenilenmenin de rengi olduğu içindir ki hastalık ile beraber gelen yenilenmeye de işaret eder. Hastalık ölümcül olsa da ahiret hayatına geçmek de yeni bir yaşama geçmektir. Hastalık, Zul Celali vel İkrâm esması gereği Tanrı rahmetinden olduğu içindir ki hem arındırma hem makam geçirme hem imtihan etme vb. sebepler nedeni ile rahmete gark olunacağına da işaret eder. Bu, neden ve erek bağıntılılığının neresinden baktığınız ile de ilgili olarak yorum yapıla bilineceğini gösterir.

Pembe renk ise kişinin çok hafif olan bedensel veya psikolojik olan rahatsızlıklarına işaret eder. Pembe, geçiş dönemi renklerindedir. Hafif şiddette geçişler veya gelgitler

yaşandığının/ yaşanacağıının göstergesidir. Pembe için sevginin, mutluluğun rengi dense de pembe, geçişin rengidir.

Rüyada yeşil elbise giyinmek; yeşil rengin uyum, ahenk, tutarlılık, bütünlük anlamlarını içermesi nedeni ile ahlaka, sağlıklı oluşa vb. işaret eder. Yeşil renk hayrın rengidir. Bu nedenle yeşil giyinenin hayırlı olduğuna da işaret eder. Koyu yeşil (haki) renk olan elbise giymek; ahlakta kati değişmelerin olduğuna, dini alan ile ilgili olarak da ahlakın tesis edildiğine işaret eder. Yeşil renk vicdanın da rengidir. Bu nedendir ki vicdanda hayır ve ahlak bulmuş olduğunu gösterir. Açık yeşil elbise giyinmek; toplumsal düzeyde uyumlu ilişkilerde bulunulduğunu gösterir. Yeşil, kâinattaki canlılığa işaret ettiği için insanın yeşil elbiseye rüyada bürünüşü, asli olan varlığından gelen canlılığa işaret eder. Hazreti Nebinin nurunun rengi de yeşildir.

Rüyada mavi elbise giyen bir kişi; mavi rengin tonuna bağlı olarak umut, samimiyet, aşk manaları içermesi nedeni ile bu anlamlarda duyguları ve düşünceleri olduğuna işaret eder. Turkuaz mavi renk elbise; kişinin ahlakı ve aşkı beraber edindiği bir duyguda olduğuna işaret eder. Bebek mavisi elbise; samimiyete işaret eder iken normal mavi renk elbise ise sevgiye, aşka işaret eder. Her aşk umudu, hayalleri de kendinde barındırdığı içindir ki bu renk beliriminde görülenler doğrultusunda nelerin yaşandığını da öngörmek olanaklıdır.

Rüyada beyaz elbise giyinmek; beyaz rengin arınmışlığa ve safiyete işaret etmesi nedeni ile ahlakında temiz oluşa işaret eder. Yeşil renkten farklı olarak beyaz renk tevhidin rengi de olduğu içindir ki iman, vicdan ve ahlakta tanrısal olana karşı duyarlılığa da işaret eder.

Rüyada siyah elbise, siyahın sıkıntıya, yese, olgunluğa işaret etmesi nedeni ile sıkıntıda olduğunu/ olunacağını işaret edeceği gibi olgunlaştırıcı durumlar ile karşı karşıya kalındığını da gösterir. Gizilde durmak, kendini belli etmemek anlamların taşısa da sıkıntı siyahın derinliğinde yaşanan duygudur. Kendilik üzerinde kalınır iken kendiliğin gösterişsiz olarak yaşanmasıdır. Halk arasında “karalara bürünmek”, karaları üzerine çekmek “deyimlerinden bakıldığında siyah, yese, üzüntüye, sıkıntıya işaret eder.

Rüyada eflatun elbise; akli melekelerin iyi olduğuna işaret eder. Böyle olsa da eflatun rengin hikmetin rengi olması nedeni ile hikmet sahibi olduğuna da işaret eder. Hikmet sahibi olunacağı da işaret edebilir. Eflatun, hikmet ile gelen bilgeliğin rengidir. Bu rengi görenler hikmeti ile olay ve olguların anlaşılacağını görmüş olurlar.

Rüyada mor giyinmek; kati olarak düşünce ve duygularda belirliliğe işaret eder. Böylesi renk giyinenler veya ortam da bulunanlar, belirleyici/ etken olmayı başarabilenlerdir. Bu renk, aşırı özgüvenin de rengidir.

Rüyada sarı renk elbise giymek; sarı rengin, ayrılık, hasret, özlem ve hüznün vb. gibi psikolojik hâllere işaret etmesi sebebi ile rüyayı gören kişinin ayrılıklardan sebebiyet hasretlerde, özlemlerde ve hüznünde seyir ettiğine işaret eder. İlimde de yüzeysel ve toptancı olduğuna işaret eder. Sarı renk, ayrılığa işaret eder iken Tanrı'ya yönelik olarak dönüşe de işaret edebilir. Günahı sebebiyle tövbe edecek kimse olduğuna da işaret edilebilir. Genel anlamı ile sarı renk değişime, dönüşme ve değiştirme ve dönüştürme gücüne işaret eder. Bu renkte elbise giyinenin, etken olarak bir olay veya olguya etkir olacağı da görülmüş olunabilir.

Bu kadar farklı anlam zenginliğinde rüyaları anlamlı kılmak zor olduğu içindir ki demek istediğim; rüyayı görenin kendi durumuna göre rüyayı yorumlaması makbuldür.

Rüyada krem renk elbise giymek; krem rengin doygun ve latif bir renk olması nedeni ile kibarlığa, olgunluğa, latif oluşa işaret eder. Bu renk kendisinden emin kılanların, emin olanların rengidir.

Rüyada gri renk elbise giyinmek; gri rengin belirsizliğe işaret etmesi sebebi ile rüyayı görenin duygu ve anlayışında olarak belirsizlikte seyir ettiğine işaret eder. Lâkin gri renk siyah ve beyaz rengin biresiminde Tanrı varlığı ile kurbiyette olarak kudrette seyir edildiğine de işaret edebilir.

Rüyada kahverengi elbise giymek; kahverengi ağır başlılığa, toprak karakterli oluşa işaret ettiği içindir ki kendinde olanı gizilde tutmaktan tutunda, vakur oluşa, azametli oluşa kadar anlam taşıyabilir. Rengin görüldüğü duruma göre dayanak noktası kendisi olarak erk sahibi olunacağı/ olduğuna anlamını da taşıyabilir.

İnsanın rüyada ayakkabı görmesi; sağ ayağın beklentiler, sol ayağın ihtiyaçlarını gidermeye işaret etmesine göre anlam kazanır. Dünya işleri, ayakların üzerinden anlamlı kılınır. Ayakkabının rengine göre dünyalık durumun nasıl olduğu anlamlı kılınır. Yeni bir ayakkabı alması yeni bir iş ile uğraşılmasına, ayakkabının eski olması işinde devamlılık gösterdiğine işaret eder. Ayrıca ayakkabı rengine göre dünya işi doğrultusunda da insanın tutum ve davranışı da çözümlenebilir.

Rüyada eski elbise giymek; insanın bedensel ve psikolojik hâllerinin geçmişi anımsatır olan olgu ve olaylar üzeri anlayış ve değerlerde seyir ettiğine işaret eder. Yeni elbise giymek ise

yeni bir başlangıca işaret eder. Yamalı elbise giymek; kanaatkâr olduğuna işaret edeceği gibi özgünlüğün yakalanmadığına da işaret eder.

Rüyada ipek elbise giymek; kişinin latif ve nezih hâllerde seyir ettiğine; atlas elbise, kişinin asil olan tavırlarda bulunduğu/ bulunacağına; kaftan elbise ise kişinin bir makam üzeri olacağına işaret eder. Cübbe ise içerdiği renge göre ibadet ve ibadet çeşitlerine işaret eder/ edebilir. Belli bir görüşte otorite olunduğunun da göstergesidir.

Kişi rüyada kanlı bir elbise giyinmekte ise kendisini çokça üzen bir olay yaşadığına/ yaşayacağına işaret eder. Kişi kan kusuyor veya herhangi bir yeri kanıyorsa eğer bu da kişinin şiddetli bir şekilde içsel acı çektiğine işaret eder. Kan kusması ayrıca pişmanlık duyduğuna ve acı olarak yaşadığını dile getirmesine işaret eder. Halk içerisinde "içim kan ağlıyor" veya "kan kusmak" deyimleri bire bir böylesi rüyaları anlamlı kılar. Kişi rüyada elbise diktiğini görüyorsa, yeni fikir veya duygularda huy veya anlayış edindiğine işaret eder.

Rüyada beden ve görünüş biçimlerine de dikkat etmek gerekir. Beden, potansiyelde olanın veya içerde duygusunda yaşananın görünüş bulmasının kıvamında halk edilmiştir. Bu neden ile beden okumalarında dikkat edilmesi gereken, potansiyeller ve duygusunda yaşananlardır.

Kişi rüyasında çıplak halde bulunuyorsa, en yalın biçimde olduğu gibi görünüş bulan karakter sahibine işaret eder. Eller gönlün uzantısı, ayaklar dünyalığa uzanış, gövde ruhsal düzeyde bulunacak olan cennet veya cehenneme, baş ise ulvi âlemin açılımı olan ve âlemlere hükmedilen arşa ve göklere işaret eder.

Ellerin güzel olması iç dünyasının da güzel olduğuna işaret eder. Sağ elin avuç içi kaşınmakta ise rızık geleceğine, sol elin avuç içi kaşınmakta ise rızkın elden çıkacağına işaret eder. Ayaklarda ise sağ ayak kaşındığında misafir geleceğine ve sol ayak kaşındığında ise yolculuğa çıkılacağına veya misafir gidileceğine işaret eder/ edebilir.

Gözler, büyük veya küçük oluşu durumuna göre zekânın, anlayışın ne kadar olduğunun göstergesidir. Büyük gözlü olmak zekâ/ anlayış yetisinin kuvvetli oluşuna işaret eder. Küçük veya kısık gözlü olmak anlayış yetersizliğine işaret eder. Gözlerin kırmızı renkte olması öfkeli oluşa, gözlerin yeşil olması ahlaklı olduğuna, gözlerin mavi olması âşık olduğuna, gözlerin siyah olması kederde olduğuna işaret eder. İnsan eğer rüyada gözlerin kendisine baktığını görüyor ise başka bir kişi/ kişiler tarafından gözetlendiğine, gözetleneceğine dair uyarılacağına veya nazar edileceğine işaret eder. Gözetleyen gözler eğer kötü bir kişiye ait ise kötü nazara, iyi kişi ise hayra yorumlanır.

Alında göz görmek sezginin çok kuvvetli olduğuna işaret eder. Güzel gözler, sahibinin çekici olduğuna işaret eder. Rüyada kör olmak, batıda olduğuna/ olunacağına işaret eder. Göze ak inmesi ise şiddetli özlem ve hasrete işaret eder. Gözlerin seğirmesi de misafir geleceğine işaret eder.

Kulaklar rüyada görüldükleri şekil itibarı ile büyük iseler eğer; halk arasında söylenen “can kulağıyla dinlemek” anlamını içerir. Kulağa küpe takmak, nasihat tutmak anlamını içerir. Bir kişinin kulak çektiğini görmek ise halk arasında söylenen “kulağını çek” deyimini doğrultusunda uyarmak anlamında anlaşılmalıdır. Kulağa mırıldanmak, bir sırrı konuşmaya işaret eder. Kulak çınlaması ise kulağı çınlayanın anıldığına işaret eder. Sağ kulak hayrının konuşulduğuna sol kulak ise dedikodusunun yapıldığına işaret eder. Kişinin kulağı delik ise eğer kulağı delik kişinin birçok şeyden haberdar olduğuna işaret eder. Meraklı olduğuna işaret eder. Sağ kulağın büyük oluşu babaya, sol kulağın büyük oluşu anne tarafına benzenildiğine işaret eder.

Burun rüyada görüldüğü şekil itibarı ile büyükse eğer; halk arasında söylenen “burnu da ama büyükmüş” deyimini gereği kişinin kibirli olduğuna işaret eder. Burun küçük ise eğer kişinin nazik, kibar ve tevazu sahibi olduğuna işaret eder. Burun sivri ve uzunsa; halk arasında söylenen “her işe burnunu sokma” deyimini ve “sivri burunlu” ifadesi rüyayı anlamaya yeterli anlam içeriğine sahiptir. Her işe karışan ve tatsızlık yaratan biri olduğuna işaret eder. Burnun kalkık olması kişinin kendini beğenmiş, ukala birisi olduğuna işaret eder. “Burnu kalkmış” deyimini bunu anlamlı kılar. Ayrıca burun, anlatılanlar haricinde rüyanın görünüş durumuna göre sezgisi kuvvetli oluşa da işaret edebilir.

Ağız rüyada görüldüğü şekil itibarı ile büyükse eğer kişinin çok konuştuğuna, küçükse eğer az konuştuğuna işaret eder. Kişinin ağızından salyaları akıyor ise bu rüya halk arasında söylenen “ağızımın suyu aktı” ifadesinde anlamlı kılınan, bir şeyin çokça arzuladığına, güzel olanın çokça beğendiğine işaret eder.

İnsanın alını rüyada açık ve pak ise bu, o kişinin şerefli olduğuna işaret eder. İnsanın alnında göz olması, insanın sezgide anlayışının yetkin oluşuna veya keşiflerde bulunan olduğuna işaret eder. İnsanın alnında nurdan mühür olması (yuvarlak daire şeklinde), kişinin ulvi sıfatlar üzeri, kendi üzerinde bulundurduğu esmayı hassına göre kâmil ve yetkin bir veli olduğuna işaret eder.

Saçlar rüyada insanın tefekküründe oluşan dünya veya ahirete yönelik; anlamlar ve anlamlara içkin olan irade hallerinin dışlaşmasının belirimidir. Saçlar rüyada uzun iseler

kişinin tefekkürünün yoğunluğuna kısa ise eğer bunun tam tersine yorumlanır. Kişi kel ise eğer dünyaya yönelmekten uzaklaştığına işaret eder. Saçların derli toplu düzgün olması, kişinin duygularında ve anlayışında düzenli olduğuna işaret eder. Saçların dağınık olması ise kişinin duygularında ve anlayışında belirsizliklerde, kargaşada bulunduğuna işaret eder. Kişinin saçlarının taranması ise kişinin duyguları ve anlayışında beliren belirsizlikleri giderdiğine/ gidereceğine işaret eder. Ayrıca omuzlara kadar uzun olan saçlar, düşüncede bulunanı içselleştirecek duyguya haiz olduğuna işaret eder.

İnsanın yüzü rüyada karma karışık ise bu, o kişinin kişiliğinin tam oluşmadığına işaret eder. Yüz karalığı, kişinin günahkâr olduğuna işaret eder iken kişinin kararması veya kara görünmesi kötü ve zarar verebilecek bir insan olduğuna işaret eder. Yüz aydınlığı ise hayırlı olduğuna ve kötülükten beri olduğuna işaret eder. Bu anlatımdaki rüya tabirleri, İslam ile gelişen anlayış sonucunda “yüzü kara olma”, “yüzü ak olma” deyimleri içeriği ile de anlamlı olur. Mahşerde kötü insanların ve iyi insanların hangi renklerde yüzleri olacağına işaret eden hadisi şerifler dâhi vardır.

Kişinin yüzü sivilceli ise eğer bu o kişinin yetişkinliğe geçiş dönemine geçtiğine veya kendinde olan bir durumu dışa yansıtacağına işaret eder. Kişinin yüzünün kızarmış olduğu görülür ise bu kişinin hayâ ettiğine veya hayâ sahibi olduğuna işaret eder. Yüz kızartıcı bir iş yaptığına da işaret ettiği gibi pişman olduğunun da göstergesi olabilir. Kişinin rüyasında görüştüğü kişinin yüzünü görememesi, rüyasında gördüğü kişiyi tanımadığına veya diğer günlerde o kişi ile uzaktan haberleşse de karşılaşmayacağına/ görüşemeyeceğine işaret eder. Kişi rüyasında gördüğü kişinin yüzünü net bir şekilde görmekte ise tanıdığına/ tanıyacağına, yakında yüz yüze görüşebileceklerine işaret eder.

Dudaklar rüyalarda kelam etmeye, cazibeye işaret eder. Rüyada birini dudaklarından öpmek, öpülen kişi ile birebir konuşulacağına işaret eder. Herhangi bir yerinden öpmesi ise öptüğü yerin rüyada ifade ettiği anlama göre anlamlandırılması doğrultusunda kişinin kelam ettiğine/ edeceğine yorumlanır. Buna bir örnek verirsek; kişinin elinden öpmek, eli öpülene saygı ve hürmette bulunarak konuşulacağına işaret eder.

Rüyada konuşmak ise kendinde olanı paylaşmaya işaret eder. Bağırarak, çağırmak anlamını taşır iken susmak, uzaklaşmak/ kaçmak, dayanamamak vb. anlamlar taşıyabilir. Şiir okumak duygusal oluşa ve okunan şiirin içeriğine bağlı olarak da yaşanacaklara işaret eder.

Rüyada yanakların dolgun olması kişinin ya içsel olarak ya da sureten güzel olduğuna işaret eder. Yanakların içe çökük olması içsel veya sureten çirkin olduğunu gösterir. Sakal,

olgunluğa veya değer edinmiş olmaya, itibar görmeye işaret eder. Sakalın kesilirken görülmesi ise horlanmaya, ezik kalmaya işaret eder.

Dişler insanın maddi rızkı ile ilgili olarak rüyada sabit rızkına işaret eder. Rüyada dişlerin beyaz olması rızkın helal olması, dişlerin kararması ya da kara olması rızkın haram olduğuna işaret eder. Dişin kırılması, yerinden çıkması veya hiç olmaması, kişinin rızkının elden çıktığına ya da hiç olmamasına işaret eder.

Rüyada dil, gönül durumuna göre konuşmaya işaret eder. Bir kişinin dilinin görülmesi o kişinin gönlünde olanları açık edeceğine işaret eder. Dil uzatmak, itibarsızlaştırmak, haksız yere yermek anlamını içerir. Dilini tutmak, konuşulması gereken yerde konuşmamak anlamını içerir. Başka biri tarafından dilin tutulması, susturulmak anlamına gelir. “Dilini tut” deyiminden de bu anlaşılır. Dili ile birini yalamak, yalanan kişiyi övmeye işaret eder. “Yalama” gibi ifadelerden de kasıt budur. Dil, iç dünyada yaşananın dışlaşmasına da işaret eder.

Rüyada kişinin kucak açması; merhamet ve sevgi ile gönlünü kucak açtığı kişiye karşı açmasına yorumlanır. Sarılmak ise sarıldığı kişiyi sevdiğine işaret eder. Ayrıca sarılan kişi sarıldığı kişiye kendi varlık sıfatlarından da ikram etmiş olur. “Kucak açmak” ve “kucakladı” gibi deyimler ile de kütür dilinin bilinçaltı kodlanışına tanık olunabilir.

Rüyada bir elin kişinin üzerinde olduğunu görmesi, bir kişi tarafından himaye edildiğine işaret eder. Bir elin uzanması ise kendisine her hangi bir durumda yardım ulaşacağına işaret eder. “Eli üstünde”, “el uzandı” deyimlerini de bu durum için hatırlatmak yerinde olur.

Kişinin rüyada uzun boylu olması zeki olduğu kadar, akli melekelerini çok iyi kullandığına ve anlayışının yüksek olduğuna işaret eder. Kısa boylu olunması ise tam tersi anlamda tabir edilir.

Kişi rüyada göbekli ise göbek, dünyalığı yüklenmek manasında tekbenci olarak ego sahibi olduğuna işaret eder. Zayıf olmak ise kişinin tekbenci olmaktan daha çok hak ve had belirimleri ile ilişkilerinde egosunu öne çıkarmadan tutum ve davranışlarda bulunduğu işaret eder.

Rüyada kişinin ev veya mimari hususiyeti bulunan yapılar görmesi; iç dünyasında yapısal olarak bilincini neye göre inşa ettiğine işaret eder. Bilinç ruhun evidir. Ev, bilince işaret eder. Eski ev, hatırası olanlar ile bilincin yapısal olduğuna veya eski hatıraların bilinçte anımsandığına işaret eder/ edebilir. Cami, bilinçte bütünlüğün yakalandığına, ilkeli oluşa

işaret eder. Saray, gönül genişliğine, tanrısal sıfatlarından yana istidadın artmasına, köşk makam sahibi olduğuna vb. işaret eder.

Kişinin evini geniş görmesi; gönlünün genişliğine, dar görmesi kişinin gönlünün darlığına işaret eder. Salıkların saray görmesi, gönlün Tanrı mahalf olarak tecelli yeri olduğuna işaret eder iken kendini camide görmesi, kişinin Muhammedi olma potansiyeline sahip olduğunu gösterir. “Mümin kulumun gönlüne sığdım” hadisi şerifi ve insanın beytullah olduğundan hareket ile düşünüldüğünde, bilincin yapısal olarak ne düzeyde biçim kazandığına, ev veya benzeri mimari ürünlerde tanık olunabilir. Kilise görmek; kişinin bir cemaatte bulunduğu veya bir cemaate tabi olduğuna işaret ederken, kişinin bulunduğu cemaatin varlık görüşü değer yargısı ile bilincini yapısal kıldığına da işaret eder/ edebilir.

Rüyada eski bir evde bulunuyor olmak, kişinin ruhsal durumuna göre hatıralarda, geçmişin izlerinde özlem veya nefret ile geziniyor olduğuna işaret edebilir. Kişi rüyada yeni bir evde bulunuyorsa ise yeni bir başlangıca ve bilincin ona göre yapısallık kazanacağına işaret eder. Ev kirliliğe ise hak ve hakikate örtük olduğuna, duyarsız olduğuna, kötü ahlak sahibi ve düşünceler de bulunulduğuna işaret eder. Ev temiz ise tam tersine yorumlanır. Kişi rüyada ev yıkıldığını görüyor ise eğer bu, anlayış ve değer yargılarına göre biçim kazanmış bilincin yapısal oluşunun temel taşlarını yitireceğine, travma veya depresyon gibi durumlara düşebileceğine işaret edebilir. Rüyada evinin yapıldığını görüyor ise yeni bir anlayış ve değer buluş ile karakter ve kişilik belirimlerinde bilincinin yapısal kılındığına işaret eder.

Kişinin evine birisinin gelmesi, eve gelen kişinin kendisini düşündüğüne; birçok kişinin geldiğini görmesi ise evine gelen kişilerin kendisini konuştuklarına işaret eder. Evin kalabalık oluşu, sıkıntılar içinde bulunulduğuna; evin düzensiz oluşu ise kişinin sorumluluk sahibi olmadığına ve belli bir düzen içinde yaşamadığına işaret eder/ edebilir.

Kişi evinde veya bahçesinde bir hırsız görürse eğer bu, hırsız olan kişinin rüyayı görene kendini sevdirdiği veya âşık ettiğine, kişinin kendisi rüyada hırsızlık yapıyor ise bu, kişinin hırsızlık yaptığı kişi veya kişilere kendisini sevdirmesine veya âşık etmesine işaret edebilir. Böylesi rüyalar, halk arasında söylenen “gönlümü çaldı” ve “gönül hırsız” deyimleri bire bir anlamlı kılınabilir.

Rüyada görülen erkeklik cinsel organı büyüklüğüne göre, kişinin kendini gerçekleştirme erkinin -iradesinin- ne durumda olduğunu gösterir. Dişilik cinsel organı ise edilgen olmaya, merhamet sahibi olmaya işaret eder. Salıklar için ise erkeklik organının durumuna göre

değişecek anlamı doğrultusunda ulûhiyet sıfatlarından nasibinin olup olmadığı, dişi cinsellik organı ise rububiyet sıfatlarından nasipli olunup olunmadığının göstergesidir.

Bir kişinin rüyada, erkek ise eğer kendisini, kadın olarak görmesi, kadın ise eğer kendisini erkek olarak görmesi söz konusu olursa eğer böyle bir rüya, kişinin bulunduğu erkek veya kadın karakter özelliklerine göre ulûhiyet veya rububiyet tavırlarında kendini bulacağına işaret eder.

Rüyada bir kişinin göğüsleri dolgun veya ak görünüyorsa halk arasında “temiz süt emmiş” tabiri üzeri, böyle bir rüyada görünen kişinin ahlâkının güzel ve iyi olduğuna işaret eder. Kişinin göğüslerinin sarkık ve çirkin görünmesi ise kişinin ahlâkının güzel ve iyi olmadığına işaret eder.

İster erkek, isterse bayan olsun fark etmez; kişi rüyada başka bir kişi ile cinsel ilişkide bulunuyor ise etken olanın edilgen olana kızacağı, sıkıntı vereceği veya zulüm edeceği anlaşılmalıdır. Rüyada oluşan bu hadisenin kendisi, halk arasında küfür düzeyinde birine eziyet edeceğini belirtmek anlamında “seni s...ceğim” küfründe karşılık olarak bulunabilir. Böylesi küfürlerden kasıt, kişiye zarar verecek bir duruma sebep verileceğidir.

Rüyada, kişi; bir kişiyi öptüğünü ve öperken de orgazm olduğunu görürse eğer konuşacağı bir konudan zevk alacağına veya konuşur iken bulacağı anlamlardan etkileneceğine işaret eder. Kişinin içsel coşkunlukta olarak sohbet edeceğine de işaret eder.

Kişi rüyada yıkandığını görür ise bu, kişinin günahlarını arındırıcı bir eylemde bulacağına işaret eder. Genelde, pişmanlık, zahmetler, ibadetler, ilahi aşkta dökülen gözyaşları, riyazetler vb. bu doğrultuda rüyada anlam kazanabilir.

Kişi rüyada şiştiğini görürse eğer kişinin, şımaracağına, böbürleneceğine işaret eder. Karın ağrısı çekmekte ise olan bir durumu kabul etmemeye, haz etmemeye işaret eder.

Rüyada resim çizilmekte veya resim görülmekte ise bu, kişinin çizdiği resimde olanlara bağlı olarak gördüğü resimdeki kişi veya kişilere gönlünde yer verdiğine, sevdiğine işaret eder. Resim çizmek ayrıca umuda ve resmi çiziliyor olanı hayâl etmeye de işaret eder. “Resmin hayâlîmde” deyimi bunu anlamlı kılmak için örnek verilebilir.

Kişi rüyada uçuyor ise bu, kişinin kendisini hoşnut kılan bir hadise sebebiyle coştığına işaret eder. “Uçtu” deyimi bunu anlamlı kılar.

Kişi rüyada ayakta ise bu, kişinin bir şey veya bir kişiyi beklediğine işaret eder. Oturuyor ise bir beklentisinin olmadığına işaret eder. Kişi rüyada volta atıyorsa; sabırsızlığa ve sıkıntı olunduğu anlamını taşır.

Kişi rüyada başka bir kişinin kendisine sırtını döndüğünü görür ise sırtını dönen kişinin kendisiyle ilişkisini, rabıtasını keseceğine işaret eder. Kişinin kendisine yöneldiğini görür ise kendisine yönelen ile bağ kuracağına işaret eder.

Kişinin rüyada minberde oturması, halifeliğe; kürsüde oturması, âlim olan ve hikmet sahibi bir zat olduğuna işaret eder. Divan da oturması, Hakk muhabbetinde bulunan gönül ehli olduğuna işaret edebilir veya hüküm sahibi olan ve sözü geçen bir kişi olduğuna/ olacağına da işaret eder. Toprakta oturması; sabırlı olmaya, erk kazandığına, azamete işaret eder. Suda olmak, ihtiyaca veya zevke göre ilim ile meşgul olduğuna; ateşte olmak, iç dünyada acı çekildiğine ve havada olmak da rahatlama işaret etse de ağırlığını hissettirmemek anlamını taşır.

Karşılıklı olarak bir birine bakılması da aynalaşmaya, birbirini gözlemeye, anlamaya çalışmaya işaret eder. El sıkışmak, her hangi bir konuda anlaşmaya varıldığına işaret eder.

Pir olana yönelmiş olmak Hakk'a yönelmeye işaret eder iken pire sırtını dönmek ise Hakk'tan uzaklaşmaya işaret eder. Piri ile yürümek, ortak düşüncede buluşulduğuna işaret eder iken Piri ile oturmak da yakınlık bulmak anlamını taşır.

Kişi namazı veya namazın her hangi bir cüzünde seyir ediyor ise bu, kişinin miraçta ve ciraçta olarak daha önceki kitapçık çalışmalarında anlattığımız "daim namaz" hallerinde seyir ettiğine işaret eder. Kıyam, Hakk'a yönelmiş olmaya; rükû, Hakk'a iradesi gereği teslim olmaya; secde, Hakk'ta kendini bulmaya, yakınlık edinmiş olmaya; oturmak da Hakk ile sıfatlarını hakkı gereği yaşamak/ gerçekleştirmek ile olgunluk bulmaya işaret eder.

Cuma namazı kılmak, eksiklerden yana toparlanmaya işaret eder. Sabah namazı kılmak, hayır üzeri olmaya; öğle namazı kılmak, istikamet edinmeye; ikindi namazı kılmak, sonuç alamaya; akşam namazı kılmak, bir işte sona yaklaşıldığına, işin sonuna bilineceğine; yatsı namazı kılmak ise ayrılığa veya geçici gaflete dalınacağına işaret eder.

Kişi rüyada süt içiyor ise ilmi ledünden yana ilham veya keşf ile bilgi edineceğine işaret eder. Su içiyor ise bilgi edinmekte olduğuna; şarap içiyorsa, uygulandığına/ uygulanacağına; bal yemekte ise ilmini anlayışında zevk ettiğine işaret eder. Yoğurt yemek, genele yaygın olan doğru bilgilerden beslenmeye; peynir yapmak, geleceğe ilimden yana miras bırakmaya;

peynir yemek, herkese miras kalan bilgiden nasiplenmeye işaret eder. Kaymak yemek ise bilginin en can alıcı ve zevk verici yeri olarak püf noktası ile anlaşılmasına işaret eder.

Kişi rüyada korktuğunu görür ise hikmetli oluşa, doğru düşündüğüne, doğru yolda olduğuna ayrıca belli bir erk beliriminin gölgesinde olunduğuna işaret eder. Ağlamak sevinileceğine, gülmek veya sevinmek ise üzüleceğine işaret eder.

Tuvalet ihtiyacını gidermek, kabz duygusundan yana rahatlamaya işaret eder iken büyük dışkısını görmek, dünyevi rızık geleceğine işaret eder. İshal olmak, bütün sıkıntılardan kurtulmaya, kabz olmak ise sıkıntıdan kurtulmadığına işaret eder.

Kişinin rüyada tırnakları uzun ise bu, kişinin öfkeli tutum ve davranışlarda bulunabileceğini, vahşi/ terbiye edilmemiş yönünü açık edeceğini gösterir. "Tırnaklarını gösterdi" deyimini de buna karşılık gelir. Tırnaklarını kesmek ise kişinin asabi ve öfke duygularını yatıştıracağına veya terbiye/ zapt edeceğine işaret eder.

Kişi rüyada kendisine mektup geldiğini görür ise eğer bu bir haber geleceğine işaret eder. Mektubun rengi ise gelecek olan haberin mahiyetini, renklerin rüyada beyan ettiği anlama göre işaret eder.

Kişi rüyada telefonda aranmakta ise kendisini arayan kişi tarafından muhabbet ve saygı ile düşünüldüğüne işaret eder. Bu durum rüyalar aracılığı ile telepati kurulabileceğine de işaret eder. Kişi telefon ile birini aramakta ise aynı anlamı içerir.

Rüyada saz çalındığını görülür ise duygulara bağlı olarak kendini ifade etmeye işaret eder. Keman çalmak, duygusal düzeyde acı çekildiğine veya kışkırtmak ile duygu sömürsünde bulunmaya işaret edebilir. Piyano çalmak, uyum ve tutarlılık arayışına; ney çalmak, kelam etmeye, sırları paylaşmaya; def çalmak ise kişinin her hangi bir sebepten dolayı coşkunu oluşturma veya cezbe bulacağına işaret edebilir.

Kişi elinde bir bıçak ile görünür ise bu, elinde bıçak tutan kişinin iradesi dâhilinde sinirli olarak konuşacağına işaret eder. Kişi birini bıçaklıyor ise bıçaklayan kişinin bıçakladığı kişiyi asabi, hain, kıskanç tavırlarda bulunarak üzeceğine ve gönlünü yaralayacağına işaret eder. Rüyada arkadan bıçaklamak, ihanete veya iftiraya maruz kalınacağına işaret eder. Kişiden habersiz, zarar verici işler yapıldığına tabir edilir. Kılıç görmek ise ilmin veya bir melekenin ilkeli olarak amacına bağlı bir biçimde kullanımına işaret eder.

Kişi kendini rüyada bir yokuşta görüyor ise yapmakta zorlanacağı bir iş, vazife, imtihan vb. ile karşılaşacağına işaret eder. Düz yolda yürümek ise tam tersi olan anlamda tabir edilir. Yürümek, düşünmeye, koşmak ise hızlı düşünmeye işaret eder.

Kişi kılıç ile birine vuruyor ise ve ateşli silahların herhangi birisi ile birine kurşun sıkıyorsa eğer bu hadise, kişinin kılıçla vurduğu ve silahla ateş ettiği kişiye karşı dua ettiğine veya el uzatmak amacıyla olduğuna işaret eder. Tam tersi olarak kişi bu hadiseyi kendisi üzerinde yaşıyor ise bu, ona dua edildiğine işaret eder. Böyle bir rüyayı Muhammed Mustafa efendimizin “müminin silahı duasıdır” hadisi şerifi, belli bir boyutta açıklar.

Rüyada bayılmak; beğeniye, razı olunacak bir olayın gerçekleşmesine işaret eder. Ayağa kalkmak ise yeniden toparlanışa işaret eder.

Rüyada sıçramak, makam ve mertebe geçmeye; sigara, efkârlanmaya; soba, kişinin içsel huzur aradığına; sobada ısınmak, sevgi ile kişinin huzur dolmasına işaret eder.

Tatlı veya tatlılar, cinsine göre değişken olarak şekerli şeylerin sevgiye ve hoşnutluğa işaret etmesi sebebiyle sevgiye ve hoşnutluğa işaret ederler. Bozuk para, “bozuk çalma” deyimini açıkladığı kızgınlığa, somurtmaya, küsmeye işaret eder. Bozuk para harcamak, itibarsızlaştırmaya, ihanete işaret edebilir.

Kendini tırmalamak; kendi kendine kızgın olmaya; başka birini tırmalamak ise tırmalanan kişiye karşı kızgın olduğuna işaret eder. Yüzmek, olay ve olguları bağlı oldukları gerekçelere göre olurunda karşılamaya, tefekkür etmeye, melekelerini azami ölçüde kullanmaya işaret eder.

Yabancı dil ile konuşmak, yabancı dil konuşanın anlaşılmasına işaret eder. Esrar içmek, bir sırra vakıf olmaya ya da sır olan bir şeyi düşünmeyi anlamlı kılar. Ok atmak, emir kipinde konuşmaya veya yerine gelecek/ getirilecek bir istekte bulunmaya işaret eder. Uyumak, kişinin çevresiyle olan ilişkilerinde beliren hadis ve hadiselerin hikmetinde yana farkında olmamasına; düşünmek, ders almaya sebep deneyimlere, tasalanmaya işaret edebilir.

Kızmak, kendinden bir şey katmaya; dayak, kendinden bir şey vermeye işaret eder. Taç, sevgide öncelikli olana işaret eder. Taht, öncelikli olarak gönülde yer verilmiş olanların gönlü, makam olarak kurulacak yer olmasında bulmasıdır.

Yol gitmek, murada bağlı olarak çaba göstermeye işaret eder. Duvar, kişinin kendi ile ilgili olan engelleri olduğuna veya önüne engeller çıkacağı anlamını taşır. Duvarın üzerine

yıkılması, altından kalkılmayacak bir işe bulaşıldığını gösterir. Hatem/ yüzük, tamamlanışa, bitirmeye işaret eder. Hazine, çokluğuna göre tanrısal sıfatlardan nasipli olunduğuna, bir o kadar da dert sahibi olunacağına işaret eder. Ayna, kişinin kendi varlık sıfatlarını gösteren üstadına, mümin kardeşine veya ders alacağı, hatalarını düzeltmeye sebep olacak bir olay yaşayacağına işaret eder.

Çay, dem tutmak anlamında özünde olanı gerçekleştirilmeye, salık için ise ağlamaya işaret edebilir. Çerez, kolayca edinilecek veya zevk edilecek olana işaret eder. İnsan eti veya herhangi bir et yemek, gıybet (dedikoduya) işaret eder. Yumurta, olmadık yerde laf söylemeye işaret eder iken gizil olanın aşikâr olması/ olacağını da gösterir. Kahve, hatır gözetmeye işaret eder. Dondurma ise adı üstünde, buğza sebep verecek konuşmaya veya tavra işaret eder. Sofra, ikrama; yemek, sohbeta işaret eder. Yemekler ise cinsine göre sohbeta oluşacak anlam ve duygular resmeder. Aşçı, sohbeta söz sahibi olana işaret eder. Zeytin, yalnızlık ve yalnızlık ile beraber gelen sıkıntıya işaret eder. Zeytinyağı ise sonuçta rahatlığa kavuşmaya, salıklar için ise nura kavuşmaya -nurlanmaya- işaret eder.

Çakmak, çare bulmaya veya çözüm üretmeye işaret eder. Mum, irfan bilgisine/ aydınlatıcı bilgiye işaret eder. Yanan far veya el feneri görmek de ışığı nispetince, kişinin iman kuvvetine, doğru bilgi sahibi olduğuna işaret eder.

Eski film izlemek, kişinin hayâlinde anılarını canlandırarak tekrar yaşamasına işaret eder. Yeni film izlemek ise izlenen yeni filimin içeriğine bağlı tabirine göre kişinin yeni bir hadis veya hadiseyi hayâlinde canlandırmasına işaret eder.

Süs, kendini gizleyecek kadar iç dünyasının hak ve hakikatten yana iflas ettiğine işaret eder. Salıklar için riya veya münafıklık göstergesi anlamında da tabir edilebilir. Uçurum, fevri olarak günah işlenmeye meyilli olmak ve geri dönüşü olmayan bir hata yapmaya işaret edebilir. Uçurumdan düşmek, hesabı verilecek bir iş yapıldığına işaret eder. Salıklar için Tanrı varlığından şeytanlığın ahlak belirimleri ile uzaklaşmak anlamını taşır/ taşıyabilir.

İnci veya inciler, anlam ifade eden güzel kelama işaret eder. Çanta, kişinin hafızasında biriktirdiği bilgilere/ belleğe işaret eder. Kemer veya kuşak, sorumluluklara; kemer veya kuşak bağlamak, aidiyetler edinmeye işaret eder. Pencere, gözetlemeye; pencereden gözetlemek, beklentide olarak umut etmek anlamını taşır. Balkon, kendini göstermeye; balkonda olmak ise kendini göstermeye/ görünüşe taşıma amacıyla olduğuna işaret eder.

Donmak, kişinin beklemediği/ beklediği bir olay karşısında ne yapacağını bilmekten yoksun bir biçimde ortada buğz ile kalakılmasıdır. Üşümek, hakir görülmek, horlanmak vb. anlamları taşır. Kumar, sonuçsuz kalan işlerde sıkıntı bulunacağına işaret etse de toparlanmaya çalışmak anlamını da içerir. Altın, nefse zulüm etmeye veya zulmet içinde olan nefsin eziyette olduğuna işaret eder.

Ejderha, Rıdvan meleği olarak kişinin ilkeler üzeri gönül cennetini bulmasına, korunmasına işaret eder. Yedi başlı ejderha ise nefsi emmareye işaret eder. Odun, zanna bağlı olarak kaba olmaya; tahta ise zanlara işaret eder.

Kalem, kudrete, iz ve miras bırakmaya işaret eder. Terazî, vicdana, ilkelî düşünmeye işaret eder. Bayrak, hikmet ve ilim verildiğine, ilimde uzmanlaşmaya; sancak ise büyük devlete/ lütfâ nail olunacağına göstergesidir. Tarık yıldızı (Çoban Yıldızı, Venüs), kul olmak, ilahî aşka tutulmak anlamını içerir. Sefa ve Merve tepesi, kavuşamayan âşıklara; Kâbe ise örnek insan olarak kıble edinilen/ edinilmesi gereken insana veya insanı kâmile işaret edebilir. Kurban edildiğini görmek ise Tanrı ile yakınlık bulmaya, fedakâr olarak andanmış olmaya işaret eder.

Stadyum, dünyaya; meydan ise imkân tanındığına/ verildiğine işaret eder. Taş, doğru bilgiye; taş atmak ise kışkırtmaya işaret eder.

Asa, kendisi ile doğrulan dayanağa, imkân ve kabiliyet sahibi olduğuna işaret eder. Gözlük, farklı açılardan bakabilmek, ilimde derin görüş sahibi olduğu anlamını taşır. Gazete, haber vermek anlamını taşır.

Gemi, insan bedenine ve salıklar için mürşide; sandal, dar olsa da hedef odaklı olarak mücadele etmeye ve azimli oluşa işaret eder. Masa, egonun beslendiği dayanakların öncelenmesi ile egonun yapısal düzeyde görünüşe taşınmasına işaret eder. Perde, gizliliğe ve ayrılığa işaret eder. Maske, sırlanışa veya münafıklığa kadar anlam kazanır.

Kalabalık, sıkıntılı oluşa; pazar yeri, sıkıntılar içinde kişinin, çevresindekiler ile ilişkide olmasına işaret eder. İğne, kişiyi üzecek biçimde söz dokundurmaya ve tavırlarda bulunmaya işaret eder.

Bebeği olduğunu görmek, bebek kızsâ eğer ihsan, bebek erkek ise nimete dair lütuf edileceğine işaret eder. Kovmak, yönlendirmeye; evlenmek, evlenilen kişi ile ya cinsel düzeyde birlikte olunmasına ya da gönül birlikteliğinde bulunulmasına işaret eder.

Ölmek, kişinin varlık mertebesine göre ya nefsanî olan keyfi iradeleri ve zanlı anlayışından yana öleceğine ya da manevi düzeyde Tanrı ile yakınlık bulmasına sebep olan melekelerinden yana duyarsızlaşacağına işaret eder. Birisiyle yana yana beraber olmak; birbirleri ile ilgili, yakın olduklarına ve birbirlerini sevdiklerine de işaret edebilir.

Oyun oynamak, boş işler ile uğraşmaya; oyuncak ise boş işlere işaret eder. Çiftetelli oynamak üzülmeye; eşi/ sevgilisi ile dans etmek, uyum ve tutarlılık içinde beraber olmaya, kur yapmalarına işaret eder. Bale, marifet sahibi oluşa işaret eder iken Piri/ üstat ile dans edilmesi kişinin gelişiminde ilerlediğinin göstergesidir.

Bahçe, görülüş biçimine göre kişinin gönlünde oluşan duygu ve anlam yoğunluklarına işaret eder. Put, her hangi bir olay veya olgunun hakkı dışında değer olarak görüldüğüne işaret eder. İşyeri veya çalışmak, herhangi bir hususiyette olarak kişinin düşüncesinde veya amellerinde gayretli olacağına veya gayret ettiğine işaret eder.

Salıklar için ilkokul şeriat, ortaokul tarikat, lise hakikat ve üniversite marifet dersi almak anlamını taşır. Böyle olsa da ilkokul acemiliğe, ortaokul çıraklığa, lise kalfalığa ve üniversite ustalığa işaret eder. Toplumsal yaşamda ise ilkokul çocukluk, ortaokul ergenlik, lise ergen oluştan aidiyetler edinmek ile çıkmaya ve üniversite ise yetişkin olmaya, sorumluluk bilincinde yaşamaya işaret eder.

Süpürge, zamlardan, vesveselerden kurtulması gerektiğine işaret eder. Fırça atmak, kızmaya; boya badana yapmak ise boyanın rengine göre yaşanacak olanlara, ahlak düzeyinde görülecek duygulara işaret eder.

Yolunu kaybetmek, her hangi bir durum karşısında belirsizliklerde seyir etmek veya rüyanın görüldüğü duruma göre, kişinin hayatına yön verecek bir hadise karşısında ne yapacağını bilememesi ve karar verememesine işaret eder. Borç vermek, iyilik yapmaya; borç almak ise borç alınan tarafından iyilik yapılmasına işaret eder. Savaşmak, başarılı olmaya veya engelleri aşmaya işaret eder.

Ayak izi bırakmak; kişinin insanlığa kalıcı bir eser, miras veya insanların peşi sıra gideceği bir dünya görüşü değer yargısı bırakacağına işaret eder. Ayak izi takip etmek ise miras olan bir değere göre yaşam biçimi kurmak, bir görüşün/ değer yargısının takipçisi olmaktır. Şarkı söylemek; söylenen şarkının içeriğine bağlı olarak anlayış ve duyguda yaşanacaklara işaret eder. Fal bakmak veya baktırmak ise günah işlemek veya günah işlemeye meyilli olduğu anlamını taşır.

Şeytan, ahlaki düzeyde sağlıklı olmayan tutum ve davranışlarda bulunmaya işaret eder. Kur'an kıssalarında Azazil, kibir; Nemrut, vesvese; Firavun, şımarıklık; Ebu Cehil, cehalet vb. tipolojik belirimlerde anlamlı kılınır.

Kur'an tipolojik düzeyde arketip olan karakterleri barındırması ile önemlidir. Kur'an'da karakterler, İslam olan ve İslam kıssaları ile büyüyen biri için yabancı olmadığı karakter belirimleridir.

Tabir etmelere dikkat edilecek olunursa eğer: İslam tevhid kültüründe ve İslam'a bağlı gelişen Anadolu'nun kendine özgü dilindeki anlam ve değer yükü belirimlerine göre rüya tabir etmeye çalışıldığı görülecektir. Mitler toplumun değer edinimi ve değerleri canlı tutmasının anlatıları ilken toplumun bilincinin ortak değer nesnelere arketip olarak barındırılır.

Mitler her ne kadar rüya tabir etmenin nesnelere olsalar da dilin anlam ve değer yükleniş karşısında, rüyaları tabir etmekten yana yetersiz kalırlar. Bir toplumun varlık görüşü değer yargısına bağlı olarak gelişen, ilişkileri belirli kılan ve ilişkilerde açık olan ihtiyaç belirimi olarak dil melekisinde anlam ve değer yükü zenginliğinde de rüyaların tabirini aramak daha doğru sonuç almayı sağlar. Dil, asıllar/ melekler ile gölgeler/ doğadaki görünüşler arasında bağlantı kurmaya yönelik olarak kültürde yüklendiği anlam ve değer belirimleri ile rüyaların da dili olması özelliğini barındırır.

İslam ve özgün Anadolu kültüründe oluşan dilin, bilinçte oluşturduğu anlayış ve değerlerin rüyalarda dışlaşmasına, yukarıdaki anlatımlarda net olarak tanık olunur. Bundan sonraki rüya adına yapılacak anlatımlarda rüyayı görmenin fizyolojik nedenleri değil de rüyada görülenlere neden olan etkenleri de bilmek gerekir.

Rüya, psikolojik ve kültürel nedenlerden dolayı biçim kazanır. Kâinattaki örgütsel ilişkilerden dolayı bilginin dolaşıklıkta/dolanıklıkta olması sebebiyle de görülebilir. Ayrıca gölgesinde kalınan erk belirimlerinin gücü alanında kalınması ile etkilenilen durumlara göre de görülebilir. Tasarruf ehli kişilerin hak ve hakikate dair göstermek/ ders vermek istediklerine göre de gösterdikleri olabilir. Rüya, olgusuna vakıf olan medyum/ büyücü ve cinlerin vesvese vermek veya bilinçaltına yüklemeye bulunmak için kullandıkları da olabilir. Meleklerin dâhi rüyalara müdahil oldukları düşünüldüğünde, rüyaların biyolojik yapıda -sadece- rastgele görülen olduğunu söylemek yanlış olur.

Bu ve birçok nedenden dolayı rüya görülür iken rüyaların pek de özerk bir alan olmadıkları görülür. Bu neden ile rüya tabirinde bulunmak, bir cambazın ip yürüyüşünde dikkatli oluşu kadar dikkatli olmayı gerekli kılar.

Yukarıda anlatılan rüya yorumlarına ek olarak doğadaki olay ve olguların insan üzerindeki etkileriyle beraber insanın anlam ve değer yargılarına bağlı olarak dilde anlam kazanması üzeri de anlamlı kılarırsak:

Güneş, kişinin varlık bulduğu mertebesine ve rüyanın görülüş şekline göre, kişinin âşık olduğu kişiye, kişinin ruhuna, mürşide, insanları cehalet ve bilgisizlik karanlığından ilkeler üzeri edinilen anlayışın aydınlığına taşıyan nebiye veya nebinin nübüvvetine vb. işaret eder. Güneşlenmek, hak ve hakikate bağlı olarak bilgi edinmeye ve ilkeleri duygusunda bularak yaşamaya işaret eder. En tepe nokta da ise Tanrı'ya işaret eder, ısıtmakta ise sevgiye işaret eder. Güneş batmakta ise ideal olandan yana sona, doğmakta ise ideal olandan yana başlangıca işaret eder. Eril olması yönü ile erkek karakterini temsil eder.

Ay ise kişinin varlık bulduğu mertebe seyirindeki değişimlere, rüyanın görülüş şekline göre de kişinin vücuduna, nübüvvetin aydınlatmasıyla edinilen velayete veya velilikte seyir eden veliyullahaya işaret eder. Dolunay, tam ve kati iman haline; hilal, ilahi olan aşkıta ve imanda kişinin yakınlık bulduğuna işaret eder.

Bir salık için böyle iken kültürde güneş, erekte yönelinen Tanrı'ya, değer olarak ereğinde yaşanması gerekene gerçeğe işaret eder. Dolunay ise tamlığa, tamamlanmaya yönelik olarak ilişkilerde bütünlüğün aranmasına işaret eder. Bundan dolayı olsa gerek ki âşıklar için romantik bir gecenin nesnesi olur. Ay dişil olması yönü ile kadın karakterini de temsil eder.

Bulut veya bulutlar, az veya çok oluşlarına ve renklerinin koyuluğuna bağlı olarak belaya işaret ederler. Bela ile karamsarlığın yaşanacağını da belirli kılarılar. Halk dilinde veya sanatta dahi bulut, belirsizlik ve karanlık bir dünyanın simgesi olarak belaya, karamsarlığa ve belirsizliği imler.

Meltem ve benzeri gibi olan rüzgâr, hoşnutluğa sebep duygular yaşamaya işaret eder. Kuvvetli rüzgârlar ise yıkıcı ve korkutucu olaylar ile karşı karşıya kalınacağına ve yıkıcı olunan karakter belirimine de işaret eder. Deniz veya göl, bilginin çokluğuna, bilinçte bilgi havzası oluşturduğuna işaret eder.

Dağlar, dayanaklara işaret eder. Dağların parçalanması, bilinç ve dış dayanakların yitirilmesine işaret eder. Dağa çıkmak, hangi dağ olduğuna bağlı olarak zor olanı başarmaya işaret eder.

Mağara, ilkel düzeyde bilincin sığınak olarak kullanılması anlamını taşır. Her bilinç, koruma refleksleri ile beraber insana sığınak olur.

Ova, rahatlık, selamet bulunacağına; ırmaklar, bilgi, duygu vb. yaşam belirimlerinde nasıl bir akışta olduğuna dair bilgi edinmek için rüya tabirinde kullanılırlar.

Kar, şiddeti veya yoğunluğu kadarı ile zahmetlere ve zahmetler sonucunda sonuç alınacağına işaret eder. Yağmur, şiddetine göre iç daralmasının, sıkıntılı oluşun anlamını taşır.

Soğuk; kaygı, hüznün, hakir görülme, acziyete düşme vb. yaşayacağı duygusal durumlarının anlamını taşır. Sıcak ise sevgi, sevecenlik, mutluluk vb. duygu anlamlarını taşır. Soğuk ile buğz, sıcaklık ile de sevgi anlam kazanır iken sonuçta soğuk içeriye yönelik, sıcak ise dışarı yönelik olmak anlamını da içerir.

Balık, niyete; ölü balık, niyetine ulaşamamaya; ölü balığın canlanması, umutsuzlukta iken kişinin niyeti olan muradına ermesine işaret eder. Köpek balığı kötü niyete; yılan balığı, sinsilik içeren kötü niyete işaret eder. Kimi zaman çok balık görmek veya yemek rızkın artacağına işaret edebilir. Yengeç; pozisyon belirlemeye/ almaya ve zorda kalındığında sivişmeye işaret eder.

At, aslına/ meleğine bağlı olarak hangi özelliği taşıyıcı ise o özelliğin insanda görüleceğine işaret eder. Birçok at meleğin olduğu düşünülürse eğer at rüyası tabirinin zor olduğu anlaşılır. Genel anlamda ise anlam, değer ve miras olarak yüklenenlerin sorumluluğunu üstlenerek taşımaya işaret eder.

Koç sahiplenmeye, kendi erk alanında iktidarını korumaya, adanmışlığa ve mertliğe/ yiğitliğe işaret eder. Kuzu, en yalın biçimde saflığına işaret eder. Koyun, iyi niyetli oluşa ve sonuçta da aldanmış olmaya işaret edebilir. Keçi inatçılığa; keçi yavru olan oğlak ise tez canlılığa işaret eder.

Horoz, erkek cinsel organına veya cinsel güce işaret eder. Deve, sabır ve itaati; dana toyluğu; boğa anlayışsızlığı, kırıcı olmayı; inek ise berekete işaret eder iken mazlum oluşu resmeder. Örümcek, kişinin duygu ve düşüncelerinde batıl olan anlayış ve değerlerde seyir ettiğini

resmeder iken sonuçta bilincin sağlam temelde inşa edilmemesi sebebiyle çökeceğine, kırılacağına, yıkımlar ile karşılaşılacağına işaret eder. Eşek, tavırlarda değişmez oluşu resmeder.

Köpek, rengine göre tamah etmeye ve tamah sebebiyle tehlikeli oluşa işaret eder. Siyah köpek zarar verecek olan ve korkulması gereken kişiye işaret ederken, beyaz köpek sadakat kazanmış ve zarar gelemeyecek olanı resmeder. Tilki kurnazlığı, gözcülüğü; kurt, bozgunculuğu, aslan, cesareti, kaplan, asaleti; panter, hız ve çevikliği, uyum ve denge buluşu resmeder. Kedi, nankör oluşu resmetmekte olsa da evde görülen kedi, evde cin olduğunun da haberini taşır.

Siyah aslan, azameti; sütlü kahve köpüğü rengine aslan koordinasyon ve bütünlüğü korumayı; beyaz aslan, tevhitsel görüyü resmeder. Renk ve hayvan kombinasyonlarında, renklere ve asıllara/ melekûta göre görünün yeni bir anlam taşıdığını da hatırlatmak gerekir.

Fare, hırsı ve hırsın duygu ve hayalde beslenmesine işaret eder. Kurtçuklar ise kıskançlığı resmederler. Kişinin içinin kurt dolması, kıskançlığın kendisinde had safhada olduğunu gösterir. Karınca, kanaatkârlığa, çalışkanlığa; beyaz karınca ise gelecek berekete/ rızka işaret eder.

Yılan, kimi durumlarda rüyanın görüldüğü şekle göre beyaz yılan ise şifaya, karayılan ise kötülük gelecek sinsiliğe işaret eder. Genelde ise normal veya en sefil durumlarda dâhi soğukkanlı oluşun korunduğuna işaret eder. Geyik, anlamsızlığa, kişinin içeriği olmayan boş sohbetlerde bulunduğu işaret eder. Domuz ise vurdumduymaz, gamsız oluşu resmeder.

Güvercin, masumiyete işaret eder iken ebabil, kişinin korunduğuna, koruyuculuğa işaret eder. Kartal, keskin görüşü; şahin, keskin bakışı resmeder iken sezgi ve zekânın açılım bulduğu mertebeleri olarak görünüş bulurlar. Doğan ise koruyuculuğa, yardıma yetişmeye işaret eder. Serçe, heyecanlı oluşa; kelebek, anlamın renkliliğine; hüthüt ise haberciliğe işaret eder. Sırları taşıyan, bildiren olarak resmedilmiştir. Daha nicesi ile kuşlar dâhi anlamın ilahi düzeyde resmedilişinde görünüş bulurlar. Her kuş ile insana, gökler düzeyinde iç dünyasında hangi düzeyde ve melekelerde varlık bulunduğu gösterilir.

Gül, zahmetlerde edinilen fikirlere; zambak, safiyete; lale, asil oluşa, zarafet ve kırılğan olmayı resmeder. Leylak, kişinin sevdiği yanında heyecanlı olarak pare, pare oluşuna; nergis, güzel niyete veya güzel niyetlerde olarak düşünmeye işaret eder.

Dut, kişinin sevgisinde coşkun olarak pare pare oluşunu; erik, evliliğe, kişi bekâr ise evlenmesi gerektiğini resmeder. Elma, ise şehveti; elma yediğini görmek, orgazm olmayı; kırmızı elma, aşırı şehveti; yeşil elma, ahlâkında olan şehveti işaret eder. İğde, kişinin içine dert olan bir hâlin ukde oluşunu resmeder. Portakal, içsel sıkıntıyı; limon, somurtmayı resmeder. Çilek, baş ağrısı olacak olana işaret eder. Karpuz ise sevgi, zahmet ve ahlakın bütünleştiği duygu yoğunluğuna işaret eder.

Ceviz, hakikat bilgisine; hurma, kadın ve erkeğin cinsel ilişkide hem beden hem de kalbi olarak duyguda bütünlenmesine ayrıca orgazmda iken eşlerin bütünlenmesine; Nar, kavuşulamayan aşkta pare pare olmaya; armut, suret güzelliğine işaret eder. Çam, bakiliğe; çınar, ulu bir kişiye veya ululuğa; meşe, kuvvet ve kişilikten yana sağlamlığa; söğüt ise miskinliğe işaret eder.

Kişinin rüyasında gördüğü bütün sebzeler toprakta zahmet içinde bitmeleri sebebiyle olsa gerek ki genel olarak zahmet ve sıkıntıları resmeder. Domates, aşırı sıkıntıya; sivri biber, kişiyi kızdıracak karışmalara/ kıskırtmalara; salatalık, sıkıntılı iken dâhi ahlaklı oluşun korunmasına işaret eder. Lahana, kişi üzerinde sıkıntıların katlanarak artmasına; kabak, anlamsızlığa ve haz almamaya; buğday, kabz sonucunda gelen berekete işaret eder. Maydanoz, her işe karışmaya işaret eder.

İnsanın kullandığı araba, uçak vb. gibi taşıtlar; hedef odaklı mücadelelerde koruma refleksleri geliştirir iken yol alamaya işaret eder. Tır veya kamyon, sorumlulukların yük olarak taşındığına; otobüs, dışarıdan gelen sorunları, çözüm üretecek biçimde yüklenmeye işaret eder. Tren, ağır sorumluluk taşıyan durumları yüklenmeye işaret eder. Her taşıt renk belirimine göre de farklı anlam içeriğinde yoruma açıktır. Uçak ihtiyatı elden bırakmadan coşkun olmaya işaret eder.

Kişi rüyada aile fertlerini görür ise aile fertlerinin rol modelleri, karakter ve kişilik belirimi, isimlerinde taşıdıkları anlama göre anlam taşıdıklarını bilmelidir. Kişinin üzerinde anneye bağlı olarak edilgen oluşta rububiyet ve babaya bağlı olarak da etken oluşta ulûhiyet sıfatlarının görünüş bulduğunu bilmekte fayda vardır. Aile fertlerinin isimlerine bağlı olarak da kişinin yaşadıklarının/ yaşayacaklarının resmedildiğine de tanık olunabilir. Rol modellere göre karakter belirimi ve kişilik yapısı rüyada görülen ebeveynler üzeri çözümlenebilir. Yaşanacaklar da bu çözümlenebilir.

Rüyada aile fertlerin görülmesi demek aile fertlerinin görüldüğü anlamını da taşımaz. Aile fertlerinin kimlik/ karakter belirimleri ile aynı gerçeği taşıyan farklı kişilerin de görünmüş

olması imkân dâhilindedir. Rol model düzeyinde anne, baba veya kardeş olarak yakın hissedilen kişiler dâhi aile ferdi olarak görünmüş olabilir. Bu durum arkadaş ve akrabalar için de geçerlidir. Bu düzeyde görülen rüyalar, ayna rüyalar olarak kişiyi ve yaşadıklarını anlamlı kılar. Zaten her rüya, insanın kendi gerçeğine ayna olan ve açılan bir kapı gibidir.

Kültürde din, insan bilincini en çok etkileyen değer alanı olarak görünüş bulur. Dini mitler de değerlerin edinilmesine yardım eder iken mitler aracılığı ile değerlerin yeni nesillerde canlı kılınması, miras bırakılmasına sebep olur.

Mitlerde kahraman veya toplum ve ilkeye bağlı yaşadıkları toplumsal bilincin arketipleri olarak biçim kazanır iken toplumun aidiyet ve sorumluluklarını da pekleştirir. Mitlerde kimlik, karakterin değer olarak aktarılmasının aracıdır. Yaşananlar ise kendini gerçekleştirmenin nasıl ve neye göre olması gerektiğinin anlamlarını/ derslerini taşır.

Âdem nebi, saflığa, birliğe, halk âlemine rücu etmeye, dilde ikinci varoluşu/ yaratımı bulmaya, dalgınlığa, kul aşkına işaret eder. Havva ise güzelliğe, yanılmaya, ilişkide insan olarak görünüş bulmanın gereği oluşunu resmeder. Şid nebi, irade etmeye, irade ettiğini gerçekleştirmeye; İdris nebi, korkmaya, insan olmak için hak belirimlerine göre hadler edinilmesine, iradenin sınırlandırılması gerektiğine işaret eder. Sığınmak, tanrısal olan ile Tanrı'ya yükselmek de İdris nebi ile resmedilmiştir.

Nuh nebi, duygulara, ilkeyi duygularında yaşar iken hakiki insan olmayı resmeder. İlahi aşka, duygusunda samimi olarak dua etmeye, hayâ ve edep edinmeye de işaret eder. İbrahim nebi, Tanrı'ya eylemlerinde tevekkül etmeyi ve ilke gereği tefekkürde O'na yakın gelmeyi işaret eder. Cömertlik, merhamet, bereket, adanmışlık ile gelen yiğitlik onda resmedilmiştir. İman ile özgüven buluş da onda kendini görünüşe taşır.

İsmail nebi, kurbiyet (yakınlık) bulmaya, bütün şeytani olgulardan uzaklaşmaya ve kontrol etmeye; İshak nebi ise doğada anlam arayışına ve sebep-sonuç ilişkisinde çıkarımlarda bulunmayı işaret eder. İsmail, Tanrı zatı ile kendiliğini bulmaya; İshak ise olup bitmekte olanlar üzerinden Tanrı'ya beliren sıfatları ile düşüncede tanık olamaya işaret eder.

Hızır nebi, himmete, sıkıntı ve zahmetlerden kurtarıcılığa, ilkeler üzeri ereğe bağlı iş görmeye işaret eder iken Zülkarneyn nebi, fütuhata, önün açık olmasına, iç dünya ve dış dünyada ilme ve duygusuna bağlı olarak bütünlüğün yakalanmasına işaret eder.

Yakup nebi, nefsi emmarenin, sebep ve sonuç ilişkisine göre olup bitmekte olanların bilgisine vakıftır. Böyle olsa da hasret, kavuşmayı da işaret eder. Yusuf nebi, zeki olmaya, değere

bağlı namus ve iffet sahibi olmaya işaret eder. Musa nebi ise nedenlerine bağlı gerekçeleri ile düşünmeye, yasa getirici olmaya, mantığın gereğinde hareket etmeye ve muhabbetullahaya ermeye işaret eder. Asiye ise korkulara rağmen üstün gelen saf imanın resmedilmesidir.

Davut nebi, adalete, gönülde oluşan ilahi coşkunuğa; Süleyman nebi, saltanata, rahat yaşama, hakkaniyet ilkesine bağlı olarak adaletin tesis edilmesine, teknik olarak kullanabilir bir dünyaya tanık kılar. Lokman Hekim, maddi ve manevi şifaya, bütünlüğün yakalanmasına işaret eder.

Meryem, iffete ve kabul edilişe, İsa nebi ise söze, ilmi ledünne vakıf olmaya vb. işaret eder. Kendi gününde tam anlamı ile anlaşılması ise kaderi olarak bulduğudur.

Muhammed Mustafa efendimiz ise ahlaka, irfan bilgisine, marifetullahaya ermeye işaret eder. Hatice paylaşıma, sorumluluklarını ne olursa olsun yerine getirmeye ve cömertliğe işaret eder iken Fatma, soyu temiz olmaya, değer olarak edindiğini sahiplenmeye işaret eder. Ali velayete, ilme, benlikte bütünlüğün korunmasına; Ebu Bekir'i Sıddık, sıdikiyete; Ömer, ilke gereği hak arayışında olarak adaleti gözetmeye; Osman ise ilişkilerde hayâ ve edebini gözetilmesine işaret eder. Salman'ı Pak ise tevhid gereği ile olan biten üzerinde Tanrı'yı tanımaya çalışandır. Ciraç bilgisine vakıf olarak anlamı, tanrısal oluşunda zevk edendir.

Azazil, kibre; Nemrut, vesveseye; Zeliha, şehvete, dünya güzelliğine, hüsrana uğramaya işaret eder. Firavun, şımarıklığa ve mantıksızlığa; Ebu Cehil de cehalete, yönünü kaybetmiş olmaya işaret eder.

Yukarıdaki ifadeler ile Kur'an, tipolojik düzeyde okunur. Kıssa gerçeğinde ise ortak bilinç oluşumun nesnelere olan anlatılar üzerinden ilkeler duygusunda canlı kılınır iken değer olarak yaşamın bir parçası olurlar. Rüyalarda görülmeleri durumunda ise işaret ettikleri anlamların, bir veya daha çok düzeyde yaşanabileceğini işaret ederler.

Ulvi kişilerin görüldüğü rüyalarda, ulvilerin beyan ettiği her türlü kelam, rüyayı gören kişinin yaşamında bulunan bir hadiseye işaret edebileceği gibi kişinin geleceğinde yaşayacağı bir durumu da işaret ediyor olabilir.

Bu anlatılanlara ek olarak; Mikail, berekete, rızkın açılmasına, kudrete; Cebrail, ilhama, düşünmeye, İsrail, kurbiyete, hükmetmeye; Azrail, iradenin zuhur etmesine ve hak olana göre görünüş bulunmasına işaret eder.

Nur Göğü Seması kitap serisinde; melekler ve nebiler seyrinde olup bitenleri asıllarına bağlı olarak anlamlı kılar iken rüya tabirleri için de zengin anlam sunulmaktadır. Rüya tabirine meraklı olanlar için ders kitabı olarak da tavsiye ederim.

Kişinin rüyasında göreceği enbiya, evliya ve melekler, kimlik olarak değilse de karakter belirimleri olarak kişinin kendi varlığını işaret eden aynaları gibidir. Kendi varlığının devineceği öznel ilkeleri, kendi varlığında öznel ilkelere devinirken onların varlık sıfatları üzeri varlık bulacağını da işaret ederler. Bu hadise kişinin rüyasında gördüğü şeytani vasıflarda seyir eden kişiler içinde geçerlidir.

Kişinin rüyasında gördüğü ve kendiliğine ayna mahiyetinde ki her türlü görü ayrıca içerik bağlamında sadece kişinin kendisini değil, karşılaştığı kişilere veya yaşayacağı olay ve olguları da işaret edebilir. Rüyada melek görmek, görülen meleğe bağlı olarak melekesinde yeterli oluşu bulmaya işaret etse de görülen meleğin sıfatı üzeri yaşayan birinin de görülebileceği anlamını taşır. Bu hayvanlar, bitkiler vb. diğer rüya görüleri için de geçerlidir. Ayrıca her rüya dışarıda birebir görünmesi ile anlamlı kılınmakta olsa da iç dünyada yaşananların da görülmüş olduğunu unutmamak gerekir. Bu bağlamda rüya, rüya sahibini tabir gereği ile bağlar iken, yaşanacakları, karşılaşılabilecek olay, olgu veya kişileri de işaret eder.

Rüyada görülen Tanrı, cennet cehennem vb. için de şeyler söylemek gerekirse: Rüyada cennetin görülmesi gönülde huzur ve selametin tesis edilmesidir. Cehennemin görülmesi ise arınma sürecinde olarak kişinin Rabbi ile terbiye edildiğini anlamlı kılar. Tanrı'yı görmek, veliyullahı görmeye, veliyullahı görmek ise Tanrı ile tanışılacağına, O'na yakın gelerek tanık olunacağına işaret eder. Bazen de sahif görülen rüya o kadar nettir ki tabir etmeye gerek olmaz. Böyle olsa da her düzeyde görünün tabire ihtiyaçlı olduğunu da unutmamak gerekir.

Kişi rüyada Tanrı'ya yakın getirilir ise bu rüya değil gerçektir. Sahif rüya demek, gerçeği rüyada deneyimlemek demektir. Tanrı'ya yakın gelerek kimlik beliriminde kendisine tanık olmak Muhammedi olmayı gerekli kılar. Muhammed ümmetinden olarak Muhammedi nur üzeri "gözü ile gördüğünü kalbi yalanlamadı" ayetinin tecellisinde bulunan, Tanrı'nın zatını görmekte değil, zatının kimlik beliriminde O'na tanık olur ve O'nun ile hatırlaşır/ hatırlaşabilir. Böyle bir seyir esnasında kalbin yalanlamaması, Muhammedi nur üzeri seyir eden kişinin, nurun kendi asli varlığı olan zati ilahiyi kendi varlığıyla dolayimsız olarak ruhani düzeyde bilmesindedir.

Rüyada kişi bir gözü yeşil, bir gözü mavi olan bir veli görür ise zamanın Gavs ül Azamını, sahibi zamanını görmüş olur. Ayrıca yüzünün yarısı Muhammed nebi efendimiz, yüzünün

diğer yarısı Ali efendimiz olan bir veliyi görür ise zamanın anlam ve değer kutbu olan Kutbu Aktabı görmüştür. Kişi rüyasında, zamanın manevi büyüklerini bire bir yaşadıkları suret üzeri göreceği gibi, gördüğü ulvilerin esmayı haslarına bağılı olarak iç dünyalarında buldukları ahlak ve karakter yapısının yansıması olan farklı biçimlerde de görebilir.

Rüyaların karanlık ya da aydınlık ortamda olarak yaşanması/ görünmesi de rüya tabirlerinde önemlidir. Rüyaı görenin görüşüne dair bilinçli olduğu veya bilinçli olmadığı bu iki duruma göre belirir. Karanlıkta seyir edilen rüyalarda, görülenlerin anlamına vakıf olmak, rüyaı gören için daha zor iken aydınlıkta görülmüş rüyaların tabiri, rüya gören için daha kolaydır.

Kişinin rüyada aydınlıkta oluşu: 1) Kişinin anlayış yeterliliğinin yetkin ve kişinin anlayışının açık olduğuna 2) Kişinin huzurlu, rahat, uyumlu ve tutarlı olduğuna 3) Kişinin sevgi veya aşk duygularında olduğuna 4) Kişinin olgun olduğuna işaret edebilir.

Kişinin rüyada karanlıkta oluşu: 1) Kişinin belirsizliklerde, arayışlarda olduğuna veya rüyada gördüğünün iç yüzüne vakıf olmadığını 2) Kişinin sıkıntılarda, zahmetlerde olarak karamsarlık halinde bulunduğuna, 3) Kişinin uyumlu veya tutarlı olarak ahlakından yana tam terbiye olmadığına 4) Kişinin olgunluğu tam anlamıyla bulmadığına da işaret edebilir.

Birini karanlıkta veya aydınlıkta görmek de yukarıdaki anlamlar doğrultusunda değerlendirilebilir. Böyle olsa da bazen karanlıkta duranın sırlı oluşuna tanık olunabilir. Aydınlıkta duranın ise bilgi olarak gerçeği bilmek ve yaşamak ile aydın oluşu anlamlı kılınsa da bilgiden yana gaflete düşülmesi, sevgiden yana hüsrana uğranması, böylesi rüyaların sürekli bir durumu işaret etmediğini bilmekte de fayda vardır.

Kişinin rüyasında karanlık veya aydınlıkta oluşu, ertesi gün veya yakın bir gelecekte yaşayacaklarını da anlamlı kılmak adına önemlidir. Kişi, her zaman aydınlıkta olduğu veya karanlıkta olduğu rüyalar görecektir diye de bir kaide yoktur. Kişinin aydınlık veya karanlıkta olduğu rüyalar, kişinin psikolojik durumuna bağılı olarak kişinin yaşayacaklarının da rüyada görülmesi anlamını taşır.

Aydınlık veya karanlık genel olarak bütün toplumlarda; karanlığın kötülük, cehalet, belirsizlik, sıkıntı, zahmet, karamsarlık vb. nitelemeler ile anlamlı kılınmasına; aydınlığın ise, iyiliğe, bilgiye, belirliliğe, huzura, sevgiye, aşka vb. işaret ettiği görülür. Bu sebepten dolayı aydınlık ve karanlık, rüyaların en evrensel iki durumudur. Bu iki durum; ilkelerin, insan üzerindeki görünüşünün, rüyalarda dışlaşması olarak belirişinin işaretçisidir. Kişinin ilkeleri ilmi ve

duygusunda olarak yaşamsal olarak bulması aydınlığı da beraberinde bulmasıdır. Kişinin ilkesel oluştan uzak yaşamasında ise karanlık beraberinde bulunulacak olandır.

Zaten karanlığın ve aydınlığın; gecenin karanlık oluşuyla belirsizliğe, gündüzün aydınlık oluşuyla belirliliğe işaret etmeleri doğrultusunda da rüyalarda görülmesi normaldir. Evrensel olanın rüyalarda da belirmesi, rüya ilminde doğru tabiri bulmak için bilinmesi gerekenlerdendir.

Karanlık ve aydınlık görünen rüyalar için anlattıklarımız, Tanrı'nın kimlik belirimi ile görüldüğü sahih rüyalar için geçerli değildir. Tanrı, varlığı itibarı ile kuluna her iki durumda da görünebilir.

Ayrıca belirtmek gerekir ki rüyalar, dilin kendisinde, dilde işaret edilen anlam ve değer yüklemelerinde ehli tarafından dikkatli dinlenirse eğer anlatılır iken anlam bulduğu da görülecektir. Bunun için, rüyaların anlamından yana deneyimli olmak gerekir iken bunu görebilecek anlayışın/ sezginin de olması gerekir.

Rüya, rüyayı görenin varlık sıfatları üzeri belirir ve rüyayı görenin varlık sıfatlarının işaretçisi olarak rüyayı görenin geçmişi, şu anı ve geleceğini de içerecek biçimde görülür. Rüyaların ayna olması nedeni ile rüya sahibini bağladığı da düşünülürken, rüya sahibine yorumlanması gerekir. Bu sebepten dolayı kişi, rüyalarını başkasına ihtiyaç duymadan kendi adına tabir etme anlayışını oluşturmalıdır. Gördüğü rüyaların dilini, yaşamında gözlemlemeli, deneyimlemeli ve sonuçta edinmelidir. Kişinin bu şekilde bir gayreti olmaz ise rüyalarını ehli olan rüya yorumcularına yorumlatması uygun olur. Rüyaları hayra yorumlamak gerekir. Her rüya yorumu, kişinin üzerinde olumlu veya olumsuz etki bırakır. Bu sebepten dolayı rüya, kişinin üzerinde olumlu etki bırakması adına hayra yorumlanmalıdır.

Yukarıda anlattığımız rüya tabirleri, İslam tevhid çizgisinde ve yaşadığım toplumun kültürü ve bulunduğum zamanın değer yargılarına bağlı olarak gelişen dili doğrultusunda yapılmıştır. Kâinattaki olay ve olguların dilde karşılık görmesi ve kişi üzerindeki etkileri doğrultusunda da genel olarak rüyalarda yaşananların anlamlarına dair tabir yapılmıştır. Rüya alanı sınırsız oluş içerdığı içindir ki rüyada görülenler ve birbirleri ile bağlantılı oldukları da düşünülürken, tabir etmekten yana bağlayıcı bir sonuca ulaşmak için tek başlarına yeterli değildir. Yaptığımız rüya yorumları zaten, rüyanın bütününden hareket ile düşünülürken rüyanın nasıl tabir edilmesi gerektiğinin başlangıç aşamasını verir.

Sahi rüyalarda her türlü düzeyde direk bilgi akışında alınan mesajlar yoruma ihtiyaç duymayabilir. Muhammed Mustafa efendimizin "Beni rüyasında gören gündüz görmüş gibidir"

hadisi şerifi için de belirtmek gerekir ki O'nun görüldüğü rüyalar da sahih rüyalardandır. Bu, iman meselesi olarak zaten olması gerekendir. Bunun tartışma konusu yapılması ise imanın zayıf oluşundan ve dünyanın koşulları gereği gerçekçiliğin pozitivist oluşta bulanmasından - gerçeğin aranmasından- dolaydır.

Sahih rüyalar kişinin ruhaniyeti üzeri bilinçte görüleri veya duyuları olarak bulduklarıdır. Büyük velilerin himmeti ile de görülebilirler. Aslında ise Tanrı'nın kuluna bir lütfu olarak göstermiş olduklarıdır.

Burada şunu da belirtmek gerekir; uyuşturucu madde kullanan kişilerde murakabe seyrinde görünen iç görü gibi haller oluşabilir. Lâkin bu hadise uyuşturucu madde kullananların gördüklerinin, sahih rüya olduğu anlamını taşımaz. Bu söylevin kendisi de uyuşturucu içenlerin salih rüya göremeyecekleri anlamını taşımaz.

Rüyalarda görünen kişiler, görünen kişilerden daha çok görünen kişilerin isimlerinin anlamı veya karakter belirimi üzeri varlık bulmuş olan ve tavırlarda bulunan kişileri de işaret edebilir. Bu sebepten dolayı rüyalar anlamlandırılırken dikkatli olmak gerekir. Ayrıca rüyalar parça parça değil, görüldüğü bütünsellik içinde anlamlandırılmalıdır. Çünkü rüyada görülen bir olgunun tek başına anlamlandırılması, rüyanın işaret ettiği gerçek anlamı bize vermeyebilir. Bu sebepten dolayı, rüya yorumları adına ifade ettiğimiz her tabir, rüya yorumlamak adına rüya dilin öğrenilmesi gereği ile başlangıç olsa da -tam olarak- ölçüt alınmamalıdır.

Rüya tabiri adına birkaç örnek verirsek:

Örnek-1:

Yanıma gelen arkadaşlardan birisi; bir gün oturduğu sokaktan geçen bir kişiyle tartışır ve tartıştığı kişiye karşı cemel meşrebinin hallerinde olarak fazla tepki göstermez. Lâkin kişi celal meşrebinde olduğu için, tartıştığı kişiye karşı kızgınlıkta olarak düşüncelerinde kızgınlığını besler. Kin ve öfkeye bürünerek de yatar. Rüyasında, tartıştığı kişiyi kıyma makinesinde kıyar, daha da yetmeyip torbaya koyar ve uçurumdan atar.

Bu rüyanın kendisinde, rüyayı gören kişinin tartıştığı kişiyi kıyma makinesiyle kıyması, kişinin öfke halinin rüyada dışlaşmasıdır. Bilinç üstündeki öfke halini bilinçaltında karşılık görmesi ile rüya sahibinin, rüyasında öncelikli olarak kendi varlık sıfatı olan celal sıfatını yaşadığı görülür. Rüya sahibinin kıyma ettiği kişiyi torbaya koyması ise onu belleğe alışı ile bilinçaltına atmasıdır. Aslında kişinin bilinçaltına attığı şey öfkesidir. Bu da rüya sahibinin öfkesinin huy olarak bilinçaltında yerleşik olmasına nedendir. Tartıştığı kişiyi torbaya koyarak uçurumdan atması; uçurumun ilkelerden uzaklaşmak olarak Tanrı varlığından uzaklaşmaya işaret etmesi sebebiyle rüya sahibinin cemel sıfatından yana kendini körelttiği anlaşılır. Karakter beliriminde bütünlüğün yakalanmadığı da rüya ile görünür olur. Rüya sahibinin, uyumsuzluğu ve davranışlarında tutarsız olduğu da güvenilmez olduğunun işaretini verir.

Böyle olsa da kişi, rüyasında öfkede olarak celal sıfatının açılımı olan irade halini yaşadığı için, celal sıfatında doygunluk bularak uyandığında, bilinç üstünde cemel sıfatında olarak varlık bulması gerektiğini de söyleyebiliriz. Bu durumda rüya, ruhsal düzeyde sağaltıcı olması ile önemlidir.

Ayrıca rüyanın kendisi, geleceği işaret etmesi sebebi ile rüya sahibinin cemel sıfatında uyanması söz konusu olsa da torbanın belleğe işaret ettiği de düşünüldüğünde, torbaya atılan kıyma edilen değil, öfke olduğu içindir ki öfke beslenmeye devam edecektir. Öfke duyulanı kıymaya çevirmekte de bu okunabilir. Görülen o ki aşırı öfke, rüya görenin geleceği olarak bulmaya devam edeceğidir.

Bu rüyada en mühim hadise ise rüya sahibinin kendisini uçurumdan atmamasıdır. Çünkü kişi anlatılan hadisede yaşar iken rüyada gördüğü uçurumdan atlamama durumunun işaret ettiği, varoluşun değer olmasının farkında olduğudur. Bu, rüya sahibinin bilinçli olarak yaşadığı olay doğrultusunda etkilendiğini ve bu etkilenmenin geçici olduğunun işaret etmektedir. Çanta değil de torbaya koymasından da bunun anlaşılması gerekir. Eğer kişi rüyasında kendisini de

uçurumdan atmış olsaydı; bu, rüya sahibinin kendi varlığında üst yapı kurumlarını yitirmesi ile cinnet geçirebileceğini işaret eder. Uçurumdan atlamak, bağıntı kurulmayacak düzeyde üst yapılardan yana örtünmeye neden olur.

Rüya sahibi adına rüyayı daha genel anlamda tabir edersek: Rüya sahibinin kıyma ettiği, kendisinden hoşnut olmayışı nedeni ile düşüncesinde kendisidir. Uçurumdan, kıyma ettiğini atması ise bilinçdışı kıldıklarından yana sorunlu olması nedeni ile iç çatışkıda olduğunu gösterir iken kötülüğe/ günaha meyilli olmasını da işaret eder. Görülen o ki rüya sahibi nefsi emmare mertebesinde yaşar iken nefsi levvame mertebesinde de gelgitler yaşamaktadır. Rüya kendini kıyma ettiğine tabir edilir ise eğer bu da okunmaktadır.

Örnek-2:

Bir arkadaş anlattığı rüyasında; Muhammed Mustafa, İsa, Musa ve Davut efendilerimizi ayakta, aydınlıkta olarak gördüğünü belirtti. Muhammed Mustafa efendimizin kendisine ve kendisinin yanında bulunan eşine, yanında bulunmalarını gerektiğini telepatik olarak ifade ettiğini belirtti. Kendisinin ise rüyada, onlara layık olmadığı düşünülmesinde olduğunu söyledi. Sonunda ise Muhammed efendimizin kat'i kararı üzeri yanlarında bulunduğunu anlatmıştı. Bu rüyanın kendisinde peygamber efendilerimiz beyaz, rüya sahibi ise mavi elbise giyinmekteymiş.

Bu rüyanın kendisinde rüya sahibinin rüyayı aydınlıkta olarak görmesi; kişinin rahat, huzurlu, anlayışlı bir kişi olduğunun işaret etmektedir. Eşiyle beraber olması, eşini sevdiğin; mavi elbise giyinmeleri ise sevgi ve samimiyetlerini işaret etmekteydi. Efendilerimizin beyaz elbise giyinmeleri ise rüya sahibinin onlara karşı değer olarak bakar iken kutsiyetlerine tanık olması/ kutsi olarak da onları özel kabul ettiğini gösterir.

Rüya sahibinin kendisini rüyada efendilerimizin yanında bulunmaya layık görmemesi ise; vicdanı gereği ile düşünen kişi olduğunu gösterir. Kendinde potansiyel olarak bulunan asli karakter belirimleri olan nebileri, sıfatları gereği yaşamaktan yana örtülü olduğunu da görmekteyiz. Kişinin rüyada kendini layık görmemesi, değerler üzeri ve bu değerlerin oluşturduğu anlayış üzeri kişiliğinden yana güzel bir kişi olduğunun da göstergesidir.

Rüya sahibinin efendilerimizi ayakta görüşü; ayakta oluşun beklemeye/ beklenildiğine işaret etmesi nedeni ile efendilerimizi sıfat, karakter belirimleri ile yaşaması gerektiğine işaret eder. Ayrıca rüya sahibinin potansiyelini belirleyen karakter arketipleri de görmekteyiz. Zaten efendimizin kalbi olarak konuşması ve rüya sahibini yanına çağırması da buna işaret

etmektedir. Ayrıca efendimizin rüya sahibini yanına çağırması, yanında olmanın sevgi ile olması sebebiyle, efendimize karşı rüya sahibinin muhabbetine de tanık olunur. Davet ise miras olarak nebilerin yaşanmasıdır.

Rüya sahibinin rüyasında sonuçta olarak nebi efendimizin yanında bulunması ise rüya sahibinin salih niyet ve amellerde bulunmak ile gördüğü nebilerin ahlakı ve sıfatları üzeri karakterinin yapılandırılacağıdır. Davet ettiler ise sonuçta yaşamaya da olanak tanımışlardır.

Rüya sahibinin rüyasında gördüğü Musa efendimiz, rüya sahibinin mantık ve yasalar ile düşündüğüne; Davut efendimiz ise rüya sahibinin adaletli olduğuna ve sanata yatkın olan bir yönün de bulunduğuna işaret eder. İsa efendimiz, rüya sahibinin kavramsal düşünebilmesi ile tevhide duyarlı olacağına; Nebi efendimiz ise rüya sahibinin tanrısal olan ahlak güzelliğini bulacağına işaret eder.

Rüya ayna görevi görür iken rüya sahibinin hangi varlık mertebelerinden beslenerek kendini bulacağını da göstermektedir. Ayrıca rüyayı gören için, rüyada gördüğü eşiyile, eşinin rüyasında görünmesinin işaret ettiği anlam üzeri şuna da belirtmek yerinde olur; rüya sahibi rüyayı eşine anlatmak ile paylaşmıştır. Rüya, rüya sahibini anlamlı kılar iken onu tanımaya da yardımcı olmuştur.

Sonuç olarak; rüya sahibinin rüyasında beliren kendini layık görmeme halinin ve Muhammed efendimizin kat'i surette yanında olması gerektiğini belirtmesinden de anlamaktayız ki rüya sahibi belli bir zaman dilimine kadar nebilere ait sıfatları yaşamaktan yana uzak kalacaktır. Her bir nebi temsil ettiği ilke gereği toplumlarına vicdanın sesidir. Bu neden ile vicdanın galip gelmesi durumunda rüya sahibinin, gördüğü nebilerin karakter yaşantısını yaşantısında bulması söz konusu olacaktır. Rüya, gün itibarı ile rüya sahibinin, tanrısallığa haiz donanımından habersiz olarak yaşaması nedeni ile gösterilmiştir. Rüya'da davette ısrar olması, geçmişi geride bırakarak olması gereni yaşamaya davet edilmektir.

Bu anlatılanlar haricinde; rüyada görünen peygamber efendilerimizin kitap verilen peygamberler olmasının işaret ettiği anlam üzeri de belirtmek gerekir ki: Rüya sahibinin temiz bir soydan geldiği ve kitap olarak kendisini okuması gerektiği de işaret edilir. Ayrıca eşini de rüyada görmesi sebebiyle çocuk sahibi olmaları gerektiği işaret edilir. Bu da görülen nebilerin kitap ehli olarak miras sahibi olmaları sebebi ile mirası taşıyacak nesle işaret eder.

Örnek-3:

Bu örnekte: Pir Abdulkadir Geylani'nin yanında terbiye gören bir talibin gördüğü rüyasını tabir etmek ihtiyacı hissettim. Rivayete göre: Rüya sahibi kişi; Piri azamı rüyasında eşek sıfatıyla görür. Bu hadiseyi efendiye anlatmaya hayâ eder. Bu rüya bir kaç defa tekrarlanınca, rüya sahibi efendiye müracaat eder. Efendi ise rüya sahibine rüyasını tabir etmek yerine, bir çakı vererek "bir daha o eşeği gördüğün zaman kulaklarını kes" der. Rüyayı gören kişi, çakıyı yastık altına koyar ve uyduğunda rüya tekrarlanınca, rüyanın kendisinde gördüğü çakı ile efendisi olarak gördüğü eşeğin kulağını keser. Lâkin rüyasında eşeğin kulağını kesmesi esnasında, kendi kulağını da kesmiş olması ile bağırarak uyanır.

Rüyada eşek görmek tutum ve davranışlarında değişmez olanı görmek anlamını taşır. Efendinin güzel ahlakında değişmez olması ve rüya sahibinin de bundan uzak tavırda olarak değişmeye niyetli olmadığını belirtebiliriz. Eşeğin her iki anlamı da barındırması üzeri aynalaşmaya neden olan rüya görüsü olduğuna da tanık olmaktayız. Bu anlam üzeri hem efendi hem de rüyayı gören kişinin eşek imgesi ile aynalaştıklarını söyleyebiliriz.

Rüyayı görenin, eşeğin kulağını keser iken kendi kulağını kesmesi ise kişinin, eşek mahiyetinde gördüğü durumda efendiyi değil, kendisini gördüğünün anlayışını edinmesi gerektiğini işaret eder. Bu, erekte olması gerektiği karakter olarak efendiye yakın olmasının da gereğidir.

Bu anlatılan rüya örneğinde; rüyayı gören kişinin karakteri ve rüyada görünen efendinin karakter biçimi net bir şekilde görülür. Rüyada görünen çakı ise kişinin ertesi gün ya kendine karşı ya da efendiye karşı kızgın olduğunun işaretçisidir. Her iki durumda da kulağını kesmek zorunda olmuştur. Kulağını kesmek ise rüya sahibinin maneviyata karşı duyarlılığın tam olmadığına hatırlatılışdır.

Örnek-4:

Bir defasında Kadiri tarikatı dervişlerinin kabristanda ağaçlara putperest olarak tapındıklarını görmüştüm. O sıralarda bu rüyanın anlamı üzerine fazla düşünmemiştim. Kadiri seyri sefer yöntemi -tariki- ile tanışınca, rüya net bir şekilde anlam kazanmıştı. Bu rüyanın kendisindeki ağaca tapınma olayı; Musa'nın Tur'u Sina dağında Tanrı'nın nuru ile ağaçtan tecelli etmesi olayı ile anlam kazanmıştı.

Rüyada Kadiri tarikatı dervişleri için mürşitlerinin, ağaç misali resmedildikleri anlaşılmaktaydı. Ağaca secde etmeleri ise Kadiri tarikatı dervişlerinin, mürşitlerine olan muhabbetleri doğrultusunda tevekkül hâlinde, çıkarlarını gözetmeksizin fena fi şeyh mertebesinde yoklukta seyir etmelerini işaret etmekteydi. Mürşitlerinde seyir ettikleri ise insanda, insanın tanrısal olan sıfatlarından görünüş bulan Tanrı'nın kendisidir. Kabristan ise Kadiri tarikatı mürşitlerinin, dervişlerinin gönüllerini kapladığına işaret ettiği gibi dervişlerin tam teslimiyet ile fena mertebesinde olmaları gerektiğini de göstermekteydi.

Ayrıca rüyanın kendisi; rüyayı gören olarak kabristanda bulunmam sebebiyle beni de işaret etmekteydi. Rüya, aslında Kadiri tarikatı dervişlerinin, seyri sülûklarında deneyimledikleri insandan Tanrı'nın görünüşe gelmesini seyir etmeleri olayıydı. Bu rüya ile Kadiri sülûkunda da seyir edeceğimi, önceden görmüş oldum. Kâinat ve insan ağacında Tanrı'nın nasıl görünüş bulduğunu deneyimlemek, Kadirilerin mürşitlerine olan muhabbetleri ile bulduğudur. Secde etmek ise meleklerin göklerde insana yaptığı secdenin, insan tarafından insanı kâmile hizmet ile yapılmasıydı/ yapılmasıdır.

Örnek-5:

Rivayete göre Ömer efendimizin halifelik zamanında bir kadın, evinin direğinin üzerine yıkıldığını rüyasında görür ve Ömer efendimizden bu rüyasının yorumunu ister. Ömer efendimiz de kadının seferde olan kocasının ganimetle döneceğini rüyanın yorumu olarak kadına müjdelir. Aradan belli bir vakit geçtikten sonra kadın, benzer bir şekilde evinin direğinin yıkıldığını rüyasında görür ve halife Ömer'den rüyasının tabir etmesini ister. Ömer, kadına kocasının öleceğini söyler. Kadın daha önce yorumlanan rüyanın farklı bir biçimde yorumlanmasının nedeni sorduğunda; Ömer "o zaman öyleydi, bu zaman böyle" cevabı ile yanıt verir.

Bu rüya örneğinde rüyayı gören kadının rüyasına bağlı olarak o zamanın koşullarına göre kişiliğinin hangi düzeyde olduğu okunabilir. Lâkin bu rüya örneğinde dikkat edilmesi gereken, rüyanın zaman koşullarına göre anlamının da değişebileceğidir.

Genel olarak doğu kültürlerinde, kadının kocası yuvanın/ evin temel dayanağı olarak idare edicisidir. Yuvanın idarecisi olan koca, evi ayakta tutan direk misalidir. Halk arasında kadının kocası için "evimin direği" demesinde de bu anlaşılır.

Kadının ilk rüyasında evinin direğinin üzerine yıkılması; Kocasının evi ayakta tutacak servet/ rızık ile eve gelmesine işaret eder. Rüya korkutucu olması nedeni ile kadını hem korkutmuş hem de üzmüş olsa gerek. Kadın korku ile rüyanın tabirini isterken, rüyanın tabiri sonucunda korkunun yerine sevinç bulmuştur. Rüyada görülen direk; kadının rüyaya dair gelişen anlayışının da yıkılacağına işarettir. Böyle olmak ile beraber evin direği, ilk tabir de rızık olarak anlam kazanmıştır. Direğin üzerine yıkılması, kadının seferde olan kocasına kavuşacağı ve ganimet ile döneceğine tabir edilmiştir.

Kadının ikinci rüyasında evinin direğinin yıkılmasını görmesinde ise kadının birinci rüyada edindiği deneyim üzeri ikinci gördüğü rüyanın da hayra müjdecisi olduğu kanısında olması sebebiyle sevindiğine işaret eder. Lâkin rüya yorumlandıktan sonra, yorumunu müjdeli haber olarak beklediği rüyasının, kocasının öleceğini işaret etmesi sebebiyle yıkılan, aslında kadındır. Koca, bilinç evine dayanak edinilmiş ise dayanak yıkıldığında dayanağa bağlı bilinçli oluşta sıkıntı yaşanır. Kadının ikinci yorumu itiraz etmesinde de bunu anlayabiliriz. Böyle olmak ile beraber yuvanın koca dayanağına bağlı olarak oluşturulması, rüyada dayanağın yıkılması sebebiyle kocanın ölümüne de işaret ettiği sonuca varılmıştır.

Anlatılanlardan da anlaşılacağı üzere kadının evinin direğinin yıkılması aslında kadının beklentisi doğrultusunda gelişen anlayışının yıkılmasından başka bir şey değildir. Her iki rüyada da bu net olarak işaret edilir. Lâkin rüyanın geleceğe işaret etmesi noktasında Ömer efendimizin yorumu ile beraber tanık olunması gereken ise kadının, kendi iç dünyasında yaşadıkları ile dış dünyasında yaşayacaklarının anlam ve değer yüklemine birbir örtüşmesidir. Dış dünya zemininde iç dünya kurulur iken iç dünyada yaşananların/ yaşanacakların asılları/ melekûtu ve dış dünyada –özellikle kültürde- karşılıklarının da olduğu bu rüya ile anlamlı kılınır.

Böylesi düzeyde rüyaların hem dış dünyada yaşanacaklara hem de iç dünyada yaşananlara ayna olması önemlidir. Ayrıca hem rüya görenin hem de rüyası görülenin rüya ile anlamlı kılınması ile beraber düşünüldüğünde rüya tabirinin tasavvufta ne kadar önemli bir bilgi edinme aracı olduğu görülür. Böylesi düzeyde rüyayı anlamlı kılmaya tanık olmak bir yana yaklaşıldığı kanaatinde de değilim.

Bu rüya ile görülen o ki rüyada görülenler rüya sahibini okumaya araç iken, rüya sahibinin kendi dışında gelişen olaylar ile de yüzleşeceğine de tanık kılar. Kadının gördüğü rüyalar, hem kadının kendinde yaşadıklarını hem de kadının kendinde yaşayacağı durumun aynası ve zemini olacak olay ve olgunun da anlamlı kılına bilineceğini gösterir.

Örnek-6:

Yanıma gelen veli bir dostum, çalıştığı iş yerindeki bir arkadaşının rüyasını anlatmıştı. Rühayı gören kişi, rüyasında kendisinin Nuh tufanında, Nuh'un oğlunu kurtardığını görmüş. Ardından da ev eşyalarını düzelten Nuh'un yanına giderek Nuh'ta Tanrı varlığına tanık olmuş.

Bu rüya: Nuh'un anlatıldığı mitlerde ve bu mitlerde anlatılan Nuh'a iman etmeyerek gemiye binmeyen oğlu üzerinden anlam kazanır. Rüya sahibinin kurtardığı Nuh'un oğlu, imansızlığa işaret eder iken, rüya sahibinin de imansız olan yönlerinden yana rahatsız olduğu anlaşılır. Böyle olsa da rüya sahibi, Nuh'un oğlunu kurtarıırken, aslında Nuh meşrep olduğunu da görmüştür. Ayrıca duyguları yoğun yaşayan ve duygusal zekâsı önde olarak düşünen bir kişi olduğuna da tanık olmaktayız. Nuh meşrebinde olmasına rağmen Nuh'un oğlunu kurtarması, iman zayıflığından yana rahatsız olduğunu da belirgin kılar. Böyle olsa da Nuh'un oğlunu kurtarmış olmak ve Nuh'ta Tanrı'ya tanık olmak, veli dostumun Nuh meşrep olması nedeni ile kendisinin veli olduğuna iman etmeyen rüya sahibinin sonuçta veli olduğuna kısmen de olsa iman edeceğine işaret eder.

Bu rüya, rüyanın işaret ettiği rüya sahibinin karakter belirimini ve hangi arketipte kendini bulduğunu anlamlı kılar iken veli dostumun da hangi meşrepte bulunduğunu da rüya sahibi ile olan ilişkisinde rüyasının gerçekleşmesinde anlamlı kılar. Rüya sahibi bir taraftan rüyası ile Nuh meşrebinde olduğunu anlamlı kılar iken bir taraftan da rüyasını anlatırken farkında olmayarak rüyayı anlattığı veli dostumun o sırada Nuh meşrebinde bulunması sebebiyle rüyasının işaret ettiği geleceğini, rüyasını veli dostuma anlatırken birebir yaşamaktadır.

Şöyle ki rüyanın sonunda, Nuh'un yanına gidişi, kişinin rüyasını veli dostuma, ertesi gün anlatma iradesinde olarak tefekkür ettiğine işaret etmektedir. Bu doğrultuda aynı şekilde de rüyayı dostuma anlatmıştır. Rüya anlatılırken de Nuh nebinin karakter özelliklerini üzerinde bulduran rüya sahibi, Nuh nebinin meşrebi üzeri bulunan dostum ile bire bir aynalaşmaktadır. Bu da rüyanın, anlatılır iken dâhi yaşamsal düzeyde -gelecek düzeyinde- gerçekleşmesinde tabir edilmesidir. Rüyada Nuh nebinin evinin eşyalarını düzeltmesi, rüya sahibinin düşüncesinde anlayışını düzeltmeye çalıştığına işaret eder iken veli dostumun iç dünyasında duygulanımlarda bulunur iken anlayışında tefekkür ettiği bazı hususiyetleri, kendi varlık evinde/ bilincinde yerli yerine oturtmasını da işaret etmektedir. Belki de bu rüya her ikisinin de kendilerine dair dağınık veya belirsiz olan düşüncelerini kısmen de olsa toparlamalarına yardımcı olmuştur.

Rüya sahibinin Nuh'ta Tanrı'ya tanık olması, veli dostumun veliyullah olduğunu da anlamasına işaret eder. Bu hadise rüyada sözsüz yaşandığı içindir ki rüya sahibinin, dostumun veli olduğunu sezdiğine işaret eder. Rüya sahibi, rüyasında sözlü olarak Nuh'ta Tanrı'ya tanık olduğunu ifade etmiş olsaydı, dostumun veliyullah olduğuna birebir tanık olacak ve kabul edecekti. Ayrıca, rüya sahibinin bu rüyada gördüğü, Nuh'ta Tanrı'ya tanık olması; rüyasını anlatır iken Nuh meşrebinde olan veli dostumun, Tanrı'yı özünde zati beliriminde bulurken rüyayı dinlediğini de anlamaktayız. Bu durumda oluş dâhi, rüya ehil olana anlatılır iken aslında anlamı ile beraber yaşandığının işaretçisidir.

Bu rüyanın kendisinde, rüya sahibinin kişiliği net bir şekilde anlamlı kılınabilir. Lâkin bu rüya örneğini, rüyalar ehil kişiye anlatılırken dâhi anlamı ile beraber yaşandığını vurgulamak adına yorumladım. Ayrıca, bu rüya ile mitlerin içerdikleri anlam ve değerlere bağlı olarak rüyalarda görünüş bulduğuna da tanık olunabilir. Mitlerde rol modele göre karakter belirimlerinin, hayal ürünü olmaktan daha çok birebir olarak yaşamsal karşılıklarının olduğunu da görmek adına bu rüya önemlidir.

**

Bu rüya tabirleri ile de görmekteyiz ki rüyalar, bilinçdışı kılınanların veya bilinçte karşılığı olanların sınırsızca yaşandığı yer olmaktan daha çok anlam ve değer belirimleri ile üst bilincin oluşturduğu görülerdir. Üst bilinçte ise görümlere, duyumlara sonuçta açık olacak hikmeti gereği neden olan ise Tanrı'nın kendisidir. Rüyalar gizilde duran görüler iken sonuçta yaşanmaları ile kendilerinde gizil duran gerçeği aşikâr kılan olgular olarak hikmettendirler. Hikmetlerine vakıf olmak ise rüya dilini bilmek ile mümkündür.

Rüya dili bilindiğinde ise yaşamın her alanında karşılıkları olduğunu görmek ile beraber, olup bitmekte olanları da anlamının hikmetini içerirler. Tasavvuf öğretisinde, kâinattaki olay ve olgular rüya gibi yorumlanırcasına anlamlı kılınır. Muhammed Mustafa efendimizin "insanlar uykudadırlar, öldüklerinde uyanırlar" hadisi şerifi ve Muhiddin Arabî hazretlerinin "âlem de bir rüyadır; rüyalar gibi yorumlanması gerekir " ifadesini bu noktada hatırlamak yerinde olur. Aslında, her toplumun dilinde olay ve olguları insanın melekelerinde karşılık bulan etki durumuna göre anlamlı kılınması söz konusudur. İlk geldiği -asıl olan- duruma bağlı olarak din ile de olay ve olguların -Tanrı'nın kendisi değil- tanrısal/ ilahi oluşlarına bağlı olarak yorumlanması söz konusudur.

Dini İslam'ın kendisinde de olay ve olguların yorumlanması daha çok tasavvufta söz konusudur. Böyle olsa da zaman içinde kültürde ortak bilinç oluşur iken tevhid çizgisinde dini

düzeyde beliren anlam ve değerlerin içselleştirilmesi ve dilde karşılık görmesi sonucunda da halkın olay ve olguları tanrısal oluşa bağlı olarak anlamlı kıldıkları görülür.

Olay ve olguların tevhid çizgisinde tanrısal olmaları doğrultusunda dilde anlamlı kılınması kişilerin esmayı haslarına bağlı olarak beliren karakter ve kişilik durumları doğrultusunda farklılıklar gösterir. Her insan ayrıcalıklı -biricik- olan özelliklerine bağlı olarak olay ve olgulardan etkilenir iken yorum gücüne bağlı olarak farklı okumalarda bulunur/ bulanabilir. Nedenler doğrultusunda anlam bulurken, sonuç belirimlerine göre deneyimler edinir iken amaca/ ereğe bağlı olarak bulduğu anlamları, değer nitelimesinde nesnel oluşa aşkın düzeyde yorumlar. Her insan, içinde doğduğu kültür ve medeniyetin değerlerini de içselleştirmiş olduğu kadarı ile yaşadığı olay ve olguları okur/ anlamlı kılar.

Tasavvufta da tevhide sadık kalarak çoklu anlam bulmanın gerçeğinde, olay ve olguları izafi düzeyde yaklaşımda olarak anlamlı kılmak söz konusudur. Bunun için olsa gerek ki “tasavvuf iddia değil, zevk işidir” denilmiştir.

Tasavvufta anlama dair zevkin çoklu anlam ediniminde gerçekleştiğine örnek olarak ahvaline dair yaşantısı ile tasavvuf yaşantısını belirli kılan nebi efendimizin “bal tefsiri” örneğini göstermek yerinde olur. Bal tefsiri hadisesinin gerçek olduğuna dair dini kaynaklarda delil olmadığı söz konusu olsa da yorumlama gücünde izafi oluşun ve çoklu anlam edinimine örnek teşkil etmesi adına önemini belirtmek istedim.

Bal Tefsiri

Sahih olmasa da rivayet edilir ki savaştan dönen Ali efendimizi Ebu Bekir, Ömer ve Osman efendilerimiz ziyaret ederler. Hazreti Fatma bir tas içinde bal ikram eder. Balın içinde bir kıl görülür. Tas, bal ve kıl üzerinden orda bulunan kişiler, kendi özellikleri ile ilgili olarak da yorumda bulunurlar.

Ebu Bekir efendimiz; “Namaz kılanın kalbi nurludur bu kalaylı tastan, namaz kılmak tatlıdır bu baldan. Namazı, erkânınca uygun olarak kılmak incedir bu kıldan”

Ömer efendimiz; “Misafir seven hane sahibinin kalbi nurludur bu tastan, misafirlerle sohbet edip, onlara ikram etmek, tatlıdır bu baldan; misafirin kalbi incedir bu kıldan”

Osman efendimiz; “Kur’an okuyanın kalbi nurludur bu tastan. Âlimlerle sohbet etmek, tatlıdır bu baldan. Kur’an’a mana vermek, incedir bu kıldan. ”

Ali efendimiz; “Gazaya giden gazilerin kalbi nurludur bu tastan; kâfirlerle cenk edip al kanlar içinde kalmak, tatlıdır bu baldan; üzerine kul hakkı geçirmeden hanesine dönecek insan, incedir bu kıldan”

Fatma annemiz; “Erkeği ile hoş geçinmek, ona cefa etmemek, tatlıdır bu baldan. Erkeğin rızasını gözetmek incedir bu kıldan. ”

Peygamber efendimiz de bu ortama misafir olduğunda buyurmuşlar ki “Benim ümmetimin kalbi nurludur bu tastan, benim şeriatım tatlıdır bu baldan, benim şeriatım incedir bu kıldan.”

Bu esnada Cebrail, Hakk Teâlâ’dan haber getirir. “Benim habibimin nübüvvet nuru nurludur bu tastan; cennetin Kevseri tatlıdır bu baldan; sırat köprüsü incedir bu kıldan.”

Bu rivayetin sahih olup olmadığını bahis konu yapmadan, kültür nesnesi olduğu içindir ki İslam anlayışının çoklu anlam ediniminde biçimlendiğini göstermek adına önemsemek gerekir.

**

Bu anlatıya ek olarak olay ve olguların rüya misali anlamlandırılması adına; Muhammed efendimizin Medine’ye hicret ederken, Hıra mağarasına saklanması da örnek gösterebiliriz. Bir güvercinin mağaranın önüne yuva yaparak orada bulunması ve bir örümceğin de mağaranın ağzına ağ örerek yuva yapması söz konusu olandır. Müşriklerin

mağaranın önüne gelerek burada bir şeyin olamayacağı kanısına vararak geri dönmeleri mucizesini, rüya yorumu gibi anlamlı kılsak:

Kâinata yaşanan her olay ve olgu, insanın kendi varlığına da aynadır. Yeter ki insan, olay ve olguların tanrısal oluşuna duyarlı olarak anlamaya/ okumaya çalışsın. İnsan, akıl melekelerini tanrısal ereğe bağlı olarak doğru kullandığında, bilginin nur düzeyinde dolaşıklıkta/ dolanıklıkta olması nedeni ile olay ve olguları aslına ayrıca sonuçta açık olacak hikmetine bağlı olarak okuyabilir. Akıl melekeleri ile kuantum/ nur evreninde dolaşıklıkta/ dolanıklıkta bilgi edinmeye duyarlı olmak, olay ve olgulara farklı açılardan görüş ile bakabilmeye de olanak sağlar. Sezgi, ilham, keşif, irfan edinimi ile olay ve olgulara tanrısal oluşu ile yorum getirebilmek, Tanrı'yı amacına bağlı olarak anlayabilmenin de bir gereğidir.

Olay ve olgular, irfan üzeri aynalaşma mantığı ile okunduğunda, ilişkide birbirini görünüşe getirenlerin, nicel belirimlerinden daha çok mahiyetlerine bağlı olarak okunması söz konusu olur. Böylesi okuma biçiminde aslına bağlı okuma gerçekleştiğinde ise olay ve olguları sonuçta açık olan gerçeklerine bağlı olarak anlamlı kılmak mümkündür.

Böylesi mantıkta, rastgele oluş kabul görmez. Her olay ve olgu zorunluluk zemininde yerindeliğinde ve gerekliliğinde olur iken hikmetinde (sonuçta açık olacak gerçeğine bağlı olarak) gerçekleşir. Ayrıca olay ve olguların anlam ve değer olarak içerdikleri mahiyetleri de ilişkide görünüş bulurlar iken hikmetleri/ kendi gerçekleri olarak görünüşe gelir. Sonuçta ise ilişkilerdeki bütünlükte yerlerini almış olarak ne için oldukları da anlamlı kılınmış olunur. Doğada olanlar asıllarında anlam bulduğunda, yaşamın hangi düzeyde nasıl anlamlı kılınması gerektiğinin de göstergesidir.

Mağaranın kendisi, hem sığınanların hem de müşriklerin bilinçaltına işaret eder. Peygamber efendimizin mağarada oluşu, kendinde olana sığındığının göstergesidir. Mağara müşrikler için ise düşüncede arayışta olmalarını ifade eder. Bilginin dolaşık olduğu da düşünüldüğünde, mağarada olacaklarının sezgisi de edinilmiştir.

Örümcek, yuvası ile beraber batıla işaret eder. Müşrikler batılda iken anlayışlarında hak olana, evrensellere örtüktürler. Güvercin, haberciye, masum oluşa işaret eder. Nebinin (habercinin) hicret ettiğinin anlamını da olayda yer edinişi ile yüklenmiştir.

Örümcek, müşriklerin batıl zihniyetine, güvercin (veya kumru) ise nebinin nebiliğini ve masumiyetine işaret eder iken aynalaşmaya neden olan anlam nesnelere. Güvercin ile mağarada nebinin olduğu belirtilir iken örümcek ile nebinin mağarada olmadığına anlayışı

da verilir. Batıl zihniyet, hak olana örtük olduğu içindir ki müşrikler, her iki örnekte ne anlatılmak istendiğinden uzaktır.

Örümcek ile görülmesi gereken ise hak olandan -hikmetten- uzak olunduğu içindir ki güvercine zarar vermemelerinden de anlaşılacağı üzere nebiyi yakalayamayacaklarıdır. Örümcek zihniyetinde olan müşrikler avları gibi gördükleri nebiyi, her türlü tedbiri alarak yakalamak isteğindedirler. Hikmetten uzak olmalarından dolayı, güvercin ile nebinin mağarada olduğunu anlamaları gerekir iken güvercinden sebep, nebinin mağarada olduğunu anlayamamışlardır.

Kur'an'da örümcek evinin erken bozulduğuna dikkat çekilir. Bundan kasıt; bilincin temelsiz dayanaklardan yoksun olarak tutundukları ile inşa edilmesidir. Tutunulanların değişken oluştta yitirilmesi durumunda ise bilinç kaygan bir zeminde gelgitlerde olarak doğru okumalar yapılacak yer olmaktan çıkar. Tutunulanlar yitirildiğinde ise ince dokunmuş bilinç yuvası yıkılı verir. Doğa şartları ve değişken koşulları karşısında, örümcek ağının kuvvetli olsa da yıkılmaya karşı zayıf olması ile bakıldığında ise müşriklerin örümcek ağı gibi ördükleri planlarında başarısız olacakları da okunur. Sonuçta planları da başarısız olmuştur.

Bu, batıl olanın sonuçta hak karşısında zayı olacağını da gösterir. Örümcek bu bağlamda nebi için ise sonuçta hem kurtulacaklarını hem de hak davasında başarıya ulaşacaklarını da işaret eder. Güvercin ise haberci olması özelliği ile haberi yerine ulaştırmayı da işaret eder iken sağ salim, hicretin gerçekleşeceğine de işaret eder.

Örümcek yuvasının mağaradan çıkış ile beraber yıkılması ise hak olan ile zihniyet değişmedikçe yıkılmaya mahkûm olacağına tanık olunur. Önemli olan ise zihniyette değişimin bilinçte olması gerektiğidir. Hak olan ile bilinçli oluştta zemin edinerek bilincin temellendirilmesi ile inşa edilmesi sonucunda batıl olandan kurtuluş, iç dünyadan başlatılmış olur.

Batıl ile hak olana tanık olunmaz. Hak olan ile batıl olana tanık olunur. Batıl üzerinden hak olanın gerçekleştiği/ görünüşe geldiği de tarihsel olarak sabittir.

Mağara, güvercin, örümcek ve yuvası, müşrikler ve Allah'ın nebisi olayında doğru okuma ile görülecek olan o ki hem tarafların iç dünyalarına hem karakter ve amaçlarına hem de sonuçta ne olacağına tanık olmak mümkündür.

Doğru olarak okunacak her olay ve olgu, görsel olarak bütünlükte bir anlam kazansa da ilişki bütünlüğünde yüklü oldukları mahiyetlerinin açık olması ile okuduklarında, ne için olduklarını da görebileceğimiz bir durumda bulunurlar. Materyalist dünya görüşü ile böylesi bir okuma

biçimi mümkün olmadığı gibi tevhid görüşü ile bilinci yapısal kılınmayan biri için de böylesi bir okuma biçimi pek anlaşılır değildir.

Bu konuyu anlamak adına -örnek olarak-; tasavvuf sohbetlerinde sıkça yorumlanan İbrahim nebini putları kırması olayından sonra, halkı tarafından ateşe atılmasını da incelersek:

İbrahim kıssasında ateş her ne kadar halkın öfkesine işaret etse de İbrahim'in tevekkül ve tefekkürde ne kadar -ateşli bir adanmış yani feta olduğunu- adanmış biri olduğunu da işaret eder. Ateşi besleyen ve ateşin yaktığı odunlar ise zanlara, kötü duygulara işaret eder. Ateşte odunlar yanar iken ateşi de beslemesi; İbrahim nebini tevekkül ile gerçeği deneyimlemesi ve tefekkür ile de gerçeği bilmesi sürecinde iken zanlarından ve kötü huylarından arındığına işaret eder. Bu olay halk için ise kötü duygular ve zanlarını beslemelerine araç iken onlara da aynadır. Zan ve kötü duygular ile beslenen öfkede, halkın durumu da ateş olayı ile resmedilmiştir.

Ateşe atma olayı, sonuçta batıl olana veya hak olana da yaşandıkları durumlar üzerinden aynadır. Her iki tarafı da aynı olay ve olgular üzerinden okuma olanağı vardır. Böyle olsa da batıl olan ile hak olanın aynı olay ve olgu üzerinden gerçekleştiğine tanık olunur. Sonuçta da ateşin İbrahim'i yakmaması, hak olanın zarar verici değil, hayat verici olduğunun göstergesidir. Hayat verici olarak hak olandan sonuç alınmakta ise batıl olan yok olmaya mahkûmdur. Ateşin sonuçta sönmesi ise hak, batıl diyalektiğinin hak olan ile aşılmasına işaret eder. Ateş rahmet olduğunda, ilim suyu ile söndürüldüğünde, olması gerekenler yapıldığında, hak olan görünüş bulmuştur. Batıl diz çöktüğünde, hak olan ile insanlık yürüyüşü devam eder.

Ateş, İbrahim'im atıldığı olsa da sonuçta halkın kendisini bulacağı gazap olarak da kendi elleri ile kendilerini ateşe atmalarıdır. Ateşe atma olayında ateş, sonuçta İbrahim'in rahmete ermesinin, halkının da gazaba uğramasının resmedilmesidir. Gelecek, yaşadıklarımızda gizil olarak durur. O'nu öngörmek, yaşadıklarımıza hikmet penceresinden bakmak ile de mümkündür.

Bu resim, o gün yaşananları anlamlı kıldığı gibi sonrasında yaşananları da anlamlı kılar. Zihniyeti ve karakteri gereği İbrahim tanık kılar iken halkın ortak zihniyet ve karakter yapısına da tanık kılar.

Bu örnekleri diğer nebi kıssaları ile çoğaltmak mümkündür. Bu örnekler ile anlamlı kılmak istediğim; yaşanan olay ve olgulara ne için olduklarına dair olarak bakıldığında, tesadüf olmaktan daha çok hikmet üzeri gerçekleştiklerine tanık olunmasıdır.

Yaşam bir rüya ise doğru okunmayı hak eden bir rüyadır. Bu rüyayı sadece nesnel olgusal zeminde, doğanın kendi koşulları içinde ve insan fıtratının biyolojik sebep-gerekçelerine bağlayarak okumak, olan bitenin ne için olduğuna dair gerçekleştiğinin bilgisinden yana uzaktır. İlişki bütünlüğünde ne için olduğunun nasıl açık olduğunu da görmek için, kısasa/ karmaya bağlı hikmet belirimine de vakıf olmak gerekir. Böylece olan bitenin, hikmeti ile ne için olduğuna dair bir bilgisini de edinmiş olabiliriz. Böylesi okuma biçiminde de hikmeti, -özel bir ilim olmaktan alıp- bilimsel oluşa indirgeyerek genele yaygın kılabiliriz.

Yaşam bir rüya ise anlamına dair zevk edilmesi de gerektir. Kâbus olarak görmek yerine, bakış açımızı değiştirerek okumak, onu daha anlamlı kılacaktır. Yukarıda belirtilen aynalaşma mantığı ile bakıldığında ise çok anlamlılıkta hikmetsel görünün, olan bitene estetik yargı düzeyinde sanatsal bakışı da barındırdığı görülür.

Hikmet, sonuçlardan hareket ile gerçeğin açık olması ise bilimsel oluşu kendinde barındırır. Hikmet ve rüya dilinin deneyime bağlı bilimsel oluşu da içermesi durumunda yaşam, olan bitenin mahiyetine (anlam ve değer içeriğine) bağlı olarak bilimsel oluşu da barındıran olgusallığı kendinde bulur. Hikmet gereği yaşam; sanatsal bakışla zevk edildiğinde, bilimsel oluşu ile de gerçek olduğundan yana algılandığında, ruhsal olarak emin oluşta ve özgüvende yaşanan olur. Hikmetin tevhide içermesi nedeni ile tevhitte de bakıldığında ise yaşam; fıtrat gereği hak kılınmış, çaba/ emek gereği de hak etmiş olmakla istidat kadarıyla Tanrı'ya yaşamak/ deneyimlemek ayrıca Tanrı'ya tanık olmak ile de anlamlı kılınması gerektir.

**

Rüyalar, geçmiş ve geleceği kendinde barındıran Tanrı'dan uzanan el gibidirler. Bu elleri tuttuğumuzda, Tanrı'nın bizler ile konuştuğuna da tanık oluruz. Rüyalar için, "rüya, boş ver gitsin" demek yerine; hikmetlerine bağlı olarak bilimsel nitelikte anlamlı kılmak gerekir.

Rüyada riya olmaz diyerek şunu da belirtmek gerekir. Rüya, Tanrı ile konuşma vasıtasıdır ve dili gereği bir konuşma biçimidir. Rüyaları rastgele görümler olarak değil, mesaj yüklü görümler olarak bilmek gerekir. Tarihsel olarak da bu, hep böyle olmuştur.

Bilinçte dirimsel görümler olarak yaşanan her rüya, imgenin dirimsel gücünü taşır. Nur ile görünüş bulur iken asıllar/ melekût ile de bağlantı kurmaya nedendir. Rüyalar âlemi, hayâl

gücü belirimi olarak bütünlüğünde ruhun içinde olarak yaşadığıdır. İmgenin nur ile dirimsel oluşu ve gücü alanında ruhun yaşamaya mecbur kaldığıdır.

Doğumdan itibaren, meleke zemininde dil ile anlam ve değer bularak insan olma sürecinde bulunulur. Doğulan kültür ve medeniyetin ortak bilincine bağlı olarak edinilen bilinç kodları ile yapısal kılınan bilinçte rüya görülür iken kültür nesnelere (mitler, yasaklar, hak kılınmışlar, değer olarak üretilmişler ve bu doğrultuda biçim kazanan dil) üzerinden rüyalar biçim kazanır. Ayrıca doğumdan sonra deneyimlenen, anlam ve değer belirimi ile bilinçli oluşa neden olan her yaşananın rüyada karşılıkları olduğunu bilmekte de fayda vardır.

Rüya, her ne kadar bilinçdışı bir alanda deneyimlenmekte (berzah, murakabe ve yakazada görülenler -kısmen de olsa- hariç olmak kaydı ile) ise olsa da bilinçdışı kılınanların görüldüğü veya arketiplerin görünüş bulduğu bir alan olmak ile beraber, toplumun ortak bilincini belirli kılan anlam ve değerlerin de görüldüğü bir alandır. Rüyalar ile ortak bilinç alanında edinilenler görünüş bulur. Bu doğrultuda da okunması gerekir. Yasa ile belirli kılınan bilinçdışı durumlar ve arketipler üzerinden gelişen karakter ve kişilik belirimleri de rüyada görünüş bulur.

Rüyaların bilinçdışı kılınanlardan yana sağaltıcı olduğu da bir gerçektir. Rüyalar görülmeleri ile olumlu birçok şeye neden olsalar da çözülmesi/ öğrenilmesi gereken yabancı bir dil gibidirler. Rüya dilini öğrenmek için ise toplumun mitlerinden, arketiplerinden ve özellikle kültür dilinden hareket ile anlam ve değer belirimleri üzerinden çözümlemeye bulunmak yerinde olur.

Bir toplumun anlam ve değer dünyası rüyaların dilini de yapısal kılar. Böyle olsa da toplumda anlam ve değer karşılığı oluşmamış rüya görüsü ve duyularının, bilginin dolaşıklıkta/ dolanıklıkta akışı nedeni ile başka toplum kültür ve dillerinde de aranması gerekir. Bazen geçmiş yaşamın izleri nedeni ile de rüya görüleceği içindir ki farklı toplum kültür ve dillerinde rüyanın çözümlemesini yapmak zorunda kalınabilir. Kültür ve dilde rüyanın karşılığı olacak anlam ve değer belirimleri yok ise görüye veya duyuma göre doğada karşılığını aramak gerekir.

Doğada olan bitenler, ilişki bütünlüğünde görünüş bulan karakter belirimlerine göre anlam kazanırlar. Ayrıca her biçim, anlam ve değer içeriği olan mahiyetinin dışavurumudur. Biçimin, yüklü olduğu anlam ve değer, biçimi bütünde karakter kılar. Biçimin, ana çizgileri ile belirmesi ve bütünü tamamlayıcı olması yönleri ile bütünde karakter olması söz konusudur. Ayrıca biçimin anlam ve değer yükü olarak karakter mahiyetinin de ilişkilerinde sonuçta belirmesi üzerinden karakter çözümünün yapılması sonucunda rüya dilinin de bir karakteri olduğunun

görülmesi gerekir. Bu durumda rüyaya, görü ve duyularının deneyimlenmesi gereken olarak dönüldüğünde, anlamına dair çözümleyici bir dil edinmek mümkün olur/ olabilir. İnsanın doğada olan bitenlere karakterleri dışında anlam ve değer yüklemelerinde bulunduğu da düşünüldüğünde kültür ve dile uğraması da rüyaları anlayabilmek için gereklidir.

Rüyaları anlamak, Tanrı'yı anlamak anlamına gelemese de Tanrı'nın mesajını almak anlamını taşır. Bu nedenle dâhi olsa rüya diline dikkat etmek yerinde olur. Rüya dili öğrenildiğinde ise olup bitmekte olanlara/ yaşananlara aynalaşma mantığı ile ne için olunduğuna/ olduğuna dair daha anlamlı bir biçimde bakılabilir.

Rüyalar; geçmişin izlerini takip ederek veya toplumun bilincinin arketipleri üzerinden karakter ve kişilik çözümlemesi için anlamlı kılınması gerekenler olsa da rüya sahibinin sonuçta ne olacağına dair çözüm arandığı bilgi edinme alanıdır. Rüya sahibinin rüyaları üzerinden karakter ve kişilik çözümlemesi ile ruhsal düzeyde ne durumda olduğu, sağlıklı bir karakter ve kişilik düşünüldüğünde ise nerede olduğu veya olması gerektiği bilinebilir. Böyle olsa da rüyalar, rüya sahibinin ne olacağı ve neler yaşayacağını da gösteren mesajlardır. Yusuf'un rüyası veya Mısır Aziz'inin rüyası da buna örnektir.

Kâinattaki örgütsel oluşta dolaşıklıkta/ dolanıklıkta bilgi akışı düşünüldüğünde ve rüyaların ortak bilinç ürünü olduklarına da dikkat edilir ise sadece gören bireyi değil, yaşadığı toplum/ insanlık ile de ilgili rüyaların görülmesi mümkündür. Kur'an da Yusuf'un, Aziz'in rüyasını anlamlı kılmasında da bunu görmekteyiz. Ayrıca Yusuf'un çocukluk rüyasının gerçekleşmesi sürecinde de buna tanık olmak gerekir. Bazen, geneli ilgilendiren felaketlerin veya müjdeli haberlerin rüyalarda görülmesi, insanlık tarihinde -özellikle veliler tarihinde- sıkça görülen bir durumdur.

Tasavvufta ise mürşitler, taliplerin rüyalarını, seyri seferin hangi düzeyinde olduklarını görmek, ilerlemelerini takip etmek ve ne olunacağını bilmek için dinlerler. Her rüya, rüya sahibini tanımak için tabir edilse de rüya sahibinin Tanrı tarafından ayrıcalık olarak muhatap alınıp alınmadığını ve sonuçta da ne olunacağını görmek için tabir edilir. Kişinin kim olduğu değil, sonuçta ne olacağı, rüya tabir edilir iken dikkat edilendir.

Nur/ enerji evreninde yaşadığımız düşünüldüğünde, insanın dolaşıklıkta bilgi akışında etkilenmesi de söz konusudur. İnsanın farklı âlemler ile bağlantı kurması melekelerine sahip olduğu da kabul edilirse eğer rüyaların farklı bir önemi görülür. Tanrı, melekler, cinler, süfliler/ mikrobiyolojik canlılar, geçmişte yaşamış insanlar/ toplumlar, günde ve gelecekte yaşamış insanlar/ toplumlar ile nice yaratılmış ile birebir haberleşmek veya görsel, duygusal

düzeylede bağlantı kurmak söz konusu olur. Bu durumda derin rüyalar ve berzahta görümler bilgi edinmek için de kullanılıyor olsa da murakabe ve yakaza düzeyinde birebir iletişim kurmak/ haberleşmek mümkündür. Tasavvufta keşf düzeyinde bunun mümkün olduğuna tanık olmak ile beraber, birçok insanda/ velide bunun mümkün olduğunu gösteren deneyimlere de tanık olmak söz konusudur. Tasavvufta rüyaların keşf ilmine dâhil olduğunu da hatırlatmakta fayda vardır.

Ayrıca İslam geleneğinde istihareye yatmak ile olacağa dair sorulan soruya cevap arayışında olmak da söz konusudur. İstiharede bulunmak, Tanrı ile rüya vasıtası ile iletişim kurmaya çalışmaktır. İnsanın keşfi açılmış olmasa da iman gereği ile istihareye yatması Tanrı ile iletişim kurma özgürlüğünün/ hakkının olmasıdır. İslam'da bu, iman edenin -ruhbanlıktan öte- Tanrı ile iletişim özgürlüğünün olması adına önemlidir.

Görsel olanın sese/ kelama, kelam/ ses belirimi olanın görsele döndüğü bir dünyada yaşananlar üzerine yorum yapmak zordur. Rüya dili öğrenildiğinde ve rüyalar ile doğa zemininde doğada yaşananları da anlamlı kılmak gerekir ise dikkat edilmesi gereken bir konu da kısas/ karmadır. Dünyada yaşananları rüya dilini edinmek ile yorumlamak mümkün olsa da yaşananların gelecekte olacaklara tabir edilmesi için ilahi adaleti -yani kısası/ karmayı- da bilmek de gerekir. Sevenin sevileceği, üzenin üzüleceği, merhamet edenin merhamet edileceği, zulmedenin cezası ile karşılaşacağı tinsel oluş içinde yaşadığımız düşünülür ise yaşananları geleceğe tabir etmek kolaydır. Bu durumda ahrete ve akıbeteye göre yaşamak gerektiğini unutmamak gerekir.

Rüyalar, her kişinin kendine has özgün hikâyeleridir. Böylesi anlatılar, dilin gizem barındırması sebebiyle cazibesinde kalınandılar. Yaşamın zorlayıcı gerçekleri bir yana bırakılarak, sadece rüyalara göre olay ve olguların yorumlanması doğrultusunda yaşanması da beklenemez.

Rüyalar ile yaşamın ne kadar girift ve katmanlı oluşuna da tanık olmak gerekir. Rüya gerçekleştiğinde de Tanrı varlığına delil/ ayet olarak da incelenmesi gerektir. Rüyaların her gerçekleşmesinde ise hikmet gereği rastlantıya yer vermeden yaşanan ve anlaşılması gereken bir hayat ile karşı karşıya kalırız. Hayret edilmesi gereken ise bu kadar işi içinde Tanrı'nın rüyalar ile her kulunu muhatap almasıdır. Ayrıca her bir kuluna rastlantısı olmayan bir yaşam sunmasıdır. Yani rüyalar, kader ve kazanın olduğunun da göstergesidir. Rüya ile geleceği görmek mümkün ise kader önceden belirlenmiş olarak kazası gereği yaşanandır.

Rüya başlığı çalışması ile doğada olup bitmekte olan olay ve olguların, anlam ve değer dünyası olan öznel alanda karşılıkları ile bütünlük gösteren oluşa haiz olduklarını da gösterdik isek ne mutlu! Eski dil ile söylemek gerekir ise madde ile mana arasında, ilişkide görülen mahiyete bağlı olarak uyumlu oluşu göstermeye çalıştık. Yaşananların ne için olunduğuna dair bilgi edinilmesi için, rüyaları anlamlı kılmaya çalışır iken yöntemli bir düşünce biçimi oluşturmaya da çalıştık.

Yöntem, doğruluğu sonuç vermesine göre test edilendir. Rüyalar ve yaşamı anlamlı kılmaya çalışır iken deneyimin gözden kaçırılmaması önemlidir. Ayrıca devirlere göre değişen kültüre göre anlam ve değer edinmenin nesnelere de değişir iken rüyalarda imgenin gücünde dil düzeyinde kullanılacak nesnelere, yaşanan devire göre yeniden anlamlı kılınması da söz konusu olabilir. Her ne kadar olay ve olguların asıllarına göre anlam ve değer mahiyetleri değişmese de kullanıldıkları duruma göre yüklendikleri anlam ve değerlerde değişimler olabilir. Buna da dikkat etmekte fayda vardır.

Rüyalar mumun ışığı gibidir. Nereye doğru mumu götürürseniz orayı ısıtırlar ve sizi takip ederler. Ta ki yaşana kadar, takiptedirler.

Bülent Halil İbrahim GENÇ